

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Bakalářská práce

Fondy doplňkového penzijního spoření v rámci důchodového systému ČR

Vypracovala: Vendula Prášilová

Vedoucí práce: Ing. Petr Zeman, Ph.D.

České Budějovice 2024

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta
Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Vendula PRÁŠILOVÁ
Osobní číslo: E21216
Studijní program: B0411A050005 Finance a účetnictví
Téma práce: Fondy doplňkového penzijního spoření v rámci důchodového systému ČR
Zadávací katedra: Katedra účetnictví a financí

Zásady pro vypracování

Cíl práce:

Cílem této práce je porovnat účastnické a transformované fondy dle zvolených kritérií a zhodnotit vliv připravovaných změn v důchodovém systému na fondy doplňkového penzijního spoření.

Rámcová osnova:

1. Charakteristika důchodových systémů.
2. Historie a současný stav a očekávaný vývoj penzijního systému ČR.
3. Transformované a účastnické fondy a jejich zastoupení na trhu v ČR.
4. Analýza fondů dle vybraných kritérií (dle výkonnosti, čisté obchodního jmění a dalších ukazatelů).
5. Doporučení, závěr.

Rozsah pracovní zprávy: 40-50 stran

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

- Cípra, T. (2006). *Finanční a pojistné uzorce* (1.vyd.). Praha: Grada Publishing.
Rose, P. S. (2009). *Money and Capital Markets* (10th ed.). Boston: McGraw-Hill.
Šulc, J. (2004). *Penzijní připojištění* (2. vyd.). Praha: Grada Publishing.
Musílek, P. (2011). *Trhy cenných papírů* (2. vyd.). Praha: Ekopress.
Veselá, J. (2019). *Investování na kapitálových trzích* (3. vyd.). Praha: ASPI.
Vofšek, V. (2012). *Zákon o důchodovém pojištění. Komentář* (1. vyd.) Praha: C. H. Beck.
Vostatek, J. (2016). *Penzijní teorie a politika* (1. vyd.). Praha: C. H. Beck.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Petr Zeman, Ph.D.
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání bakalářské práce: 1. března 2023
Termin odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2024

doc. RNDr. Zuzana Dvořáková Lišková, Ph.D.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (23)
371 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. března 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....
Vendula Prášilová

Poděkování

Ráda bych poděkovala mému vedoucímu práce Ing. Petru Zemanovi, Ph.D. za jeho cenné rady, trpělivost a podporu během zpracování mé bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod	4
2	Charakteristika důchodových systémů	5
2.1	Způsoby financování důchodového systému	5
2.1.1	Průběžné financování	5
2.1.2	Fondové financování	6
2.2	Penzijní systémy provozované veřejným a privátním sektorem	6
2.3	Dobrovolné a povinné penzijní systémy	7
2.4	Dávkově definované a příspěvkově definované penzijní plány	7
2.5	Důchodové modely	8
2.5.1	Liberální model	8
2.5.2	Konzervativní model	8
2.5.3	Sociálně-demokratický model	9
2.5.4	Neoliberální model	9
3	Historie a současný stav důchodového systému ČR	10
3.1	Vývoj do roku 1989	10
3.2	Vývoj po roce 1989	11
3.3	Malá důchodová reforma	12
3.4	Velká důchodová reforma	13
4	Český důchodový systém	14
4.1	První pilíř	14
4.1.1	Poplatníci důchodového pojištění	15
4.1.2	Typy důchodů	16
4.1.3	Důvody pro provedení změn v důchodovém systému ČR	18
4.2	Třetí pilíř	18
4.2.1	Doplňkové penzijní spoření	18
4.2.2	Transformované fondy	19

4.2.3	Účastnické fondy	19
4.2.4	Příspěvky účastníka a zaměstnavatele účastníka	20
4.2.5	Státní příspěvek.....	21
4.2.6	Daňové úlevy	22
4.2.7	Typy dávek.....	22
4.2.8	Předdůchod	23
5	Metodika	24
5.1	Cíl práce	24
5.2	Zdroje dat	24
5.3	Kritéria hodnocení	24
5.3.1	Hodnocení penzijních společností	24
5.3.2	Zhodnocení fondů	25
5.3.3	Riziko fondů	25
5.3.4	Vlastní postup vyhodnocení.....	26
6	Analýza fondů a penzijních společností působících na území ČR	27
6.1	Přehled penzijních společností působících v České republice.....	27
6.2	Vývoj počtu společností.....	29
6.3	Vývoj počtu fondů	29
6.4	Počet aktivních účastníků	29
6.5	Vložené prostředky účastníků.....	31
6.6	Počet nabízených fondů	33
6.7	Náklady na správu fondů	33
6.8	Zhodnocení fondů.....	34
6.8.1	Zhodnocení transformovaných fondů	34
6.8.2	Zhodnocení účastnických fondů	35
6.8.3	Průměrné reálné zhodnocení.....	38
6.9	Riziko.....	40

6.9.1	Riziko transformovaných fondů	40
6.9.2	Riziko účastnických fondů.....	41
6.10	Vyhodnocení penzijních společností.....	43
7	Závěr	45
8	Summary.....	47
9	Zdroje.....	48
10	Seznam tabulek	
11	Seznam grafů	
12	Seznam příloh	
13	Přílohy	

1 Úvod

Dnešní důchodové systémy stojí před výzvami demografických, ekonomických a sociálních změn, které kladou na účastníky, zaměstnavatele a státní správu nové požadavky na zajištění finanční stability a adekvátního životního standardu v období důchodu. Jednou z klíčových složek důchodového systému jsou doplňkové penzijní fondy, které nabízejí možnost jednotlivcům plánovat a spořit na svou budoucnost v rámci třetího pilíře důchodového zabezpečení. Téma je aktuální a důležité nejen pro jednotlivce, kteří hledají efektivní způsoby, jak optimalizovat své důchodové plánování, ale i pro širší společenský kontext, kde se diskutuje o udržitelnosti a inovacích v oblasti důchodového zabezpečení.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu a porovnání fondů doplňkového penzijního spoření v rámci důchodového systému České republiky. Cílem práce je zhodnotit výnosnost a výkonnost těchto fondů na základě stanovených kritérií a zároveň analyzovat vliv aktuálních a plánovaných změn v legislativě na jejich fungování. Hlavním záměrem této bakalářské práce je přispět k lepšímu porozumění problematice fondů doplňkového penzijního spoření v České republice a poskytnout informace, které mohou být užitečné pro rozhodování v oblasti osobních financí a plánování důchodu.

V první části práce je představena legislativní úprava spojená s doplňkovým penzijním spořením, přičemž jsou zdůrazněny hlavní aspekty, které ovlivňují fungování fondů a rozhodování účastníků. Poté se práce věnuje analýze konkrétních penzijních společností a hodnotí jejich fondy dle zvolených kritérií jako jsou např. počet účastníků, vložené prostředky a nabízené fondy.

V závěru této práce jsou prezentována konkrétní doporučení, která vycházejí z výsledků provedené analýzy. Tato doporučení a rady jsou zaměřeny především na účastníky fondů, ale mohou být užitečné i pro potenciální účastníky. Cílem této práce není pouze poskytnout ucelený přehled o fondech doplňkového penzijního spoření, ale také aktivně přispět k lepšímu povědomí o možnostech zajištění si doplňkového příjmu v důchodovém věku.

2 Charakteristika důchodových systémů

Důchodový systém je pod vlivem různých faktorů, a to ekonomických, politických, demografických, sociologických a historických. Jeho hlavním cílem je poskytnout dlouhodobě stabilní a sociálně spravedlivý zdroj příjmů pro ty, kteří již nejsou schopni pracovat kvůli stáří. Dříve byla hlavním poskytovatelem životního zabezpečení rodina, ale s rozvojem důchodových systémů se zvýšila role státu v této oblasti. Existuje několik kritérií, která se používají ke členění důchodových systémů, jako jsou způsoby financování, provozovatelé penzijních systémů, povinnost účasti v penzijním systému, typy penzijních plánů a důchodové modely. (Kaše, 2021)

2.1 Způsoby financování důchodového systému

V zásadě existují dvě hlavní možnosti financování důchodů – systém průběžného financování a kapitalizace, známá také jako fondové financování. Oba přístupy mají své pozitivní i negativní stránky. (Dobešová, 2006)

2.1.1 Průběžné financování

Solidarita mezi generacemi ovlivňuje časovou dynamiku v důchodovém systému, který je financován průběžně. Jinak řečeno, mladí lidé vydělávající peníze platí příspěvky na důchodové pojištění, které se následně používají k vyplácení důchodů starší generaci. Když sami dosáhnou důchodového věku, budou jejich důchody financovány další generací mladých lidí, kteří vydělávají a přispívají do důchodového systému. (Potůček, 2018)

Průběžný finanční systém získává své prostředky od ekonomicky aktivní populace, které jsou okamžitě přerozdělovány k podpoře současných důchodců.

Průběžné financování přináší několik výhod. Podporuje solidaritu mezi generacemi a má nižší administrativní náklady než jiné systémy, jako je fondové financování. Další výhodou průběžného financování důchodového systému je jeho nezávislost na finančních trzích a předvídatelnost vyplácených dávek. Tato nezávislost znamená, že penzijní dávky nejsou přímo ovlivněny fluktuacemi na finančních trzích, jako jsou například výkyvy na trhu s akcemi nebo změny úrokových sazeb. To poskytuje důchodcům jistotu ohledně výše jejich důchodů a umožňuje jim lépe plánovat své financování.

Mezi nevýhody průběžného financování patří politické riziko, které ovlivňuje dostupnost a výši důchodů, což může vést k nedostatečným finančním prostředkům pro důchodce a zvyšovat jejich nejistotu. Další nevýhodou je omezená individuální kontrola

nad finančními prostředky, protože v tomto systému chybí osobní účty nebo fondy, které by umožnily jednotlivcům nezávisle spravovat své peníze určené na důchod. Průběžné financování je také citlivé na ekonomickou situaci země, což znamená, že pokles výnosů z hospodářství nebo demografické změny mohou ovlivnit dostupnost finančních prostředků pro důchody a přispívat k nestabilitě a nejistotě v penzijním systému. (Dobešová, 2006)

2.1.2 Fondové financování

Fondové financování se opírá o individuální úspory a společné investice, které jsou zhodnocovány na kapitálovém trhu. Platby do systému jsou shromažďovány na osobních penzijních účtech nebo v penzijních podílových fondech. (Kaše, 2021)

Výhody fondového financování spočívají v několika faktorech. Jednotlivci mají větší kontrolu nad svými finančními prostředky. To umožňuje individuální rozhodování o investicích a strategiích pro zajištění budoucích důchodových příjmů. Fondové financování může také poskytnout vyšší výnosy než průběžné financování, což podporuje dosažení lepších finančních výsledků a zvýšení důchodové stability jednotlivců. Navíc investice do vlastních důchodových fondů snižuje zátěž veřejných financí a přispívá k udržení stability a dlouhodobé udržitelnosti, a to zároveň redukuje rizika spojená s dlouhodobou péčí o stárnoucí populaci.

Jednou z nevýhod fondového financování je individuální riziko spojené s investováním na kapitálovém trhu. To může vést k nejistotě ohledně výše budoucích důchodů jednotlivců. Dále fondové financování může mít vyšší administrativní náklady než průběžné financování, protože vyžaduje správu osobních účtů a investic. Zároveň mohou investice na kapitálových trzích nést riziko nižších než očekávaných výnosů, a to má dopad na celkovou dostupnou částku. (Dobešová, 2006)

2.2 Penzijní systémy provozované veřejným a privátním sektorem

V téměř všech zemích je odpovědnost za penzijní zabezpečení rozdělena mezi veřejný a soukromý sektor. Avšak ve světovém měřítku je výrazně variabilní podíl veřejných a soukromých pilířů penzijních systémů. Stát je nejčastěji hlavním provozovatelem veřejných penzijních systémů, to platí i pro Českou republiku.

Penzijní systém provozovaný státem znamená, že vláda má na starosti výběr příspěvků a výplatu důchodů. Obvykle se rozlišují dva typy státních důchodů: tzv. paušální

(flat-rate) penze a důchody spojené s výdělkem (earnings-related). Paušální důchod představuje stejnou dávku pro všechny důchodce, bez ohledu na jejich příjmy během aktivní pracovní kariéry. Naopak důchody spojené s výdělkem odlišují výši důchodu v závislosti na výši mzdy v období, kdy dnešní důchodci pracovali.

V případě soukromých penzijních systémů je odpovědnost za výplatu dávek a často i za výběr příspěvků svěřena soukromému sektoru. V praxi existují dvě hlavní varianty. První z nich představuje situace, kdy jsou penzijní plány organizovány zaměstnavateli (tzv. employer's mandate nebo occupational schemes). Druhou možností je přenést mandát přímo na občany, což znamená zavedení individuálních penzijních účtů, spravovaných penzijním fondem, na kterých si jednotlivci během své ekonomické aktivity spoří na svůj důchodový věk. (Bezděk, 2000)

2.3 Dobrovolné a povinné penzijní systémy

Podle Bezděka (2000) je účast v penzijních plánech buď dobrovolná, nebo povinná. Podmínky se odlišují v každém jednotlivém státě. V rozvinutých zemích jsou často státní penzijní programy povinné, zatímco soukromé penzijní systémy jsou obvykle dobrovolné. Převažující odlišnost v této situaci je převážně výsledkem historického vývoje penzijních systémů. A nelze opomenout, že v posledních dvou desetiletích se role povinných soukromých penzijních plánů ve vyspělých zemích postupně zvyšuje. V ekonomikách rozvíjejících se zemích, jako například státy Jižní a Latinské Ameriky, a rovněž v tranzitivních ekonomikách je obvykle výraznější role povinných soukromých penzijních plánů.

2.4 Dávkově definované a příspěvkově definované penzijní plány

Dávkově definované systémy zaručují pevně stanovenou výši penzijních dávek, často v závislosti na délce období, po které jedinec přispíval do systému a jeho příjmech za konkrétní časové období. Tento systém umožňuje jednotlivcům relativně přesně odhadnout výši své budoucí penze dlouho před samotným odchodem do důchodu.

Naopak příspěvkově definované penzijní systémy nezajišťují účastníkům takovou míru jistoty ohledně výše budoucích penzí. Účastníci platí stanovenou příspěvkovou sazbu, ale výše jejich budoucích penzí závisí nejen na výši odvedených příspěvků, ale také na úrovni výnosů z investic těchto úspor na kapitálovém trhu. Příspěvkově definované penzijní

plány mohou být financovány buď plně fondovým přístupem, nebo metodou notional funding¹. (Bezděk, 2000)

2.5 Důchodové modely

Díky historickému, sociálnímu, ekonomickému a politickému vývoji můžeme rozdělit důchodové systémy do čtyř základních sociálních modelů. Klíčové rozdíly mezi různými modely se projevují v míře dobrovolnosti, povinnosti, univerzality a selektivity. (Kaše, 2021)

Bylo by ideální, kdyby každý penzijní systém vycházel z jednoho z uvedených sociálních modelů, které jsou znázorněny v tabulce č. 1. (Vostatek, 2016)

Tabulka 1: Typologie základních sociálních modelů

		Dobrovolnost			
Selektivita		Liberální model		Neoliberální model	Univerzalita
		Konzervativní model		Sociálně-demokratický model	
		Povinnost			

Zdroj: Vostatek 2016, vlastní zpracování

2.5.1 Liberální model

Liberální přístup k penzijní politice klade důraz na maximální svobodu jednotlivců a odmítá poskytování veřejných starobních dávek. Preferovaným modelem je dobrovolné soukromé zajištění, které odpovídá individuálním potřebám a zájmům. Moderní liberální model kombinuje testovaný důchod, závislý na příjmu a majetku, s univerzálním rovným důchodem. (Vostatek, 2016)

2.5.2 Konzervativní model

V konzervativním modelu je výše pojistného stanovena jako procento z příjmu a základem je povinné a selektivní důchodové zabezpečení, které reflektuje zájmy různých sociálních skupin. Státní zaměstnanci a úředníci mají zpravidla zabezpečení v důchodovém věku jako součást pracovního vztahu na základě konceptuálního pojetí. (Kaše, 2021)

¹ Snaží se spojit výhody průběžného a kapitálového financování. V podstatě se jedná o tradiční průběžné financování, při němž jsou odváděné peníze okamžitě vyplaceny aktuálním důchodcům. Nicméně, klíčová inovace spočívá v způsobu stanovení výše penze, který naopak imituje přístup charakteristický pro fondové financování.

2.5.3 Sociálně-demokratický model

Sociálně-demokratický model je charakterizován dominancí univerzálních dávek, především rovného důchodu, a je protikladem liberálního přístupu. Tento model poskytuje vyšší úroveň důchodu ve srovnání s průměrným národním příjmem. (Vostatek, 2016)

2.5.4 Neoliberální model

Neoliberální model je opakem konzervativního modelu a zdůrazňuje individuální nárok na důchod. Ve struktuře neoliberálních penzijních modelů hraje klíčovou roli soukromé důchodové spoření a pilíř solidarity. (Vostatek, 2016)

Příkladem je důchodová reforma v Chile, která upřednostňuje soukromé důchodové pojištění a pilíř solidarity ve formě rovného nebo testového důchodu. (Kaše, 2021)

3 Historie a současný stav důchodového systému ČR

Důchodový systém České republiky prošel od svých počátků až do současnosti významným vývojem, odrážejícím změny v ekonomice, společnosti a legislativě. Tato kapitola se zabývá klíčovými milníky a událostmi, které formovaly podobu důchodového systému v naší zemi.

3.1 Vývoj do roku 1989

Na území Českých zemí byly přijaty čtyři hlavní sociální zákony, označované jako Taafeho reformy, a to pod vlivem Německa a Bismarckovy reformy sociálního zabezpečení. (Kaše, 2021)

„V roce 1888 byl přijat zákon o úrazovém pojištění dělníků, zákon o povinném nemocenském pojištění dělníků, v roce 1889 zákon o bratrských pokladnách dle obecného zákona horního a v roce 1907 zákon o penzijním pojištění zřízenců ve službách soukromých a některých zřízenců ve službách veřejných.“ (Tröster, 2010)

V roce 1920 předložil poslanec Johanis nový návrh zákona týkajícího se sociálního pojištění, po němž následovaly iniciativy jednotlivých politických stran s vlastními návrhy. V březnu 1921 byla politická debata dočasně přerušena a Ministerstvo sociální péče bylo pověřeno vytvořením odborné komise, jejímž předsedou byl ministr Dr. Grubwer. Tato komise intenzivně pracovala až do května 1923 na návrhu, který sloužil jako základ pro opětovnou politickou debatu trvající další rok a půl. Dohodnutým výsledkem byl návrh budoucího zákona č. 221/1924 Sb. o pojištění zaměstnanců v případě nemoci, invalidity a stáří, jenž výrazně přispěl k upevnění demokratického vývoje v Československu. Tento zákon, s ohledem na budoucí politický vývoj v sousedních zemích, prokázal velkou předvídatelnost a stal se jedním z nejvýznamnějších sociálních reforem v československém zákonodárství mezi dvěma světovými válkami.

V období mezi lety 1930 a 1934, kdy nemocenské pojišťovny čelily obtížné hospodářské situaci, byly zavedeny restriktivní opatření podle novely zákona č. 221/1924 Sb. o pojištění zaměstnanců v případě nemoci, invalidity a stáří, konkrétně podle zákona č. 112 z roku 1934. V této době byla v nemocenském pojištění uplatňována opatření, která omezovala nároky na nemocenské v případech, kdy pojistné přesáhlo stanovenou hranici.

Koncepce národního pojištění, vypracovaná v letech 1945 až 1948, vedla k vytvoření zákona č. 99/1948 Sb. o národním pojištění, který zrušil všechny předchozí právní normy

v této oblasti. Podle tohoto zákona měla být dávková soustava otevřeným systémem, s možností rozvoje, zdokonalování a rozšiřování na další sociální události. (ČSSZ, 2004)

V roce 1968 bylo vytvořeno Ministerstvo práce a sociálních věcí na základě zákona č. 53/1968 Sb. o změnách v organizaci a působnosti některých ústředních orgánů. Toto ministerstvo bylo pověřeno oblastí sociálního zabezpečení, kterou do té doby spravoval Státní úřad sociálního zabezpečení. Správa důchodů v Praze, původní vnitřní jednotka Státního úřadu sociálního zabezpečení, začala v roce 1968 rozhodovat o dávkách důchodového zabezpečení místo něj. V roce 1969 byl z této jednotky vytvořen samostatný subjekt, Úřad důchodového zabezpečení v Praze. (ČSSZ, 2004)

Rok 1989 a události spojené se sametovou revolucí přinesly do české společnosti významné změny nejen v oblasti politiky a ekonomiky, ale také v oblasti sociálního zabezpečení. Zásadním momentem pro novou sociální politiku se stalo schválení Scénáře sociální reformy, který následně umožnil zavedení nové koncepce sociálního zabezpečení v České republice. (Kaše, 2021)

3.2 Vývoj po roce 1989

Základní struktura současného českého systému veřejných penzí byla vytvořena v polovině 90. let. V předešlém období, které bylo převážně ovlivněno komunistickým režimem, byly důchody silně závislé na výdělcích, s preferencí určitých pracovních kategorií (např. horníků a jiných rizikových profesí) a diskriminací téměř neexistujících soukromých rolníků a živnostníků. S výjimkou těchto preferencí šlo o univerzální dávkově definovaný penzijní systém; výše důchodů byla stanovena na základě finální mzdy (průměru mezd z posledních deseti let, přičemž se braly v úvahu tři nejlepší roky). (Vostatek, 2016)

V období let 1990–1992 došlo k odstranění preferencí v důchodovém systému a eliminaci diskriminace OSVČ. Taktéž byly zrušeny osobní důchody, což znamenalo ukončení praxe zvyšování výše důchodů nad stanovenou úroveň na základě politických rozhodnutí.

Mimo rámec daňového systému bylo v roce 1993 zavedeno pojistné jako samostatná platba. (Arnoldová, 2012)

Jako systémovou reformu lze považovat zavedení třetího dobrovolného pilíře důchodového pojištění, které se inspirovalo postupy vyspělých západních zemí. Tato reforma byla implementována v roce 1994 prostřednictvím zákona č. 42/1994 Sb. o důchodovém

připojištění se státním příspěvkem. Tento zákon umožnil občanům nad rámec povinného důchodového pojištění připojistit se na důchod a tím si zajistit vyšší životní standard v důchodovém věku. (Hrdý, 2021)

V roce 1995 byl přijat nový zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, spolu s prováděcí vyhláškou č. 284/1995 Sb., která definovala invaliditu v příloze č. 2. Tato vyhláška byla později dvakrát novelizována s ohledem na pokroky v lékařské vědě. (Arnoldová, 2012)

Od 1. ledna 2004 nabyl účinnosti zákon č. 425/2003 Sb., který přinesl úpravy nejen v oblasti důchodového pojištění, ale také v oblasti pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Tyto změny představovaly nejvýznamnější úpravy od roku 1995, kdy byl schválen stávající zákon o důchodovém pojištění.

Hlavním obsahem změn bylo především zvýšení věkového limitu pro nárok na starobní důchod, omezení možnosti předčasného vstupu do starobního důchodu a snížení hodnocení doby studia pro účely důchodového pojištění. (Krebs & Durdisová, 2015)

V roce 2009 bylo nezbytné revidovat vyhlášku č. 500/2009 Sb., protože její přílohy pocházely z roku 1995 a dřívějších let, a lékařská posuzování již neodpovídala současným standardům medicíny. Některé části byly přepracovány s ohledem na nové medicínské poznatky, což vedlo k vypracování nového právního předpisu místo pouhé novelizace starého. Nová vyhláška č. 513/2010 Sb. nahradila dosavadní tři přílohy.

Nové pojetí invalidity, které bylo zavedeno při další úpravě důchodového zákona v roce 2010, zahrnuje tři stupně invalidity a nahradilo předchozí instituty plné a částečné invalidity. (Arnoldová, 2012)

„V dubnu roku 2010 Ústavní soud české republiky prohlásil § 15 zákona o důchodovém pojištění, jenž vymezuje výši redukčních hranic, za protiústavní a k 30. září 2011 toto ustanovení zrušil.“ (Krebs & Durdisová, 2015)

3.3 Malá důchodová reforma

Malá důchodová reforma je označení pro menší úpravy nebo změny provedené v rámci důchodového systému. Zásadním parametrem, který malá důchodová reforma ovlivnila, je věk odchodu do důchodu. S ohledem na rostoucí průměrnou délku života umožnila neustálé zvyšování věku odchodu do důchodu o 2 měsíce ročně, přičemž u žen bylo toto zvyšování prováděno zrychleným tempem.

V rámci Malé důchodové reformy byla nově schválena legislativní pravidla pro určení základní výměry důchodu na úrovni 9 % průměrné mzdy. (Kaše, 2021)

Změny novely se týkají i pravidel pro valorizaci. Ta proběhne automaticky po splnění určených podmínek, a vláda nebude mít možnost ovlivňovat její parametry. Navýšení důchodů bude provedeno v případě, že suma růstu cen (inflace) a třetina růstu reálných mezd za daný rok dosáhnou alespoň dvou procent. (Krebs & Durdisová, 2015)

3.4 Velká důchodová reforma

„V průběhu let 2011 a 2012 byly přijaty tři klíčové zákony. Zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, zákon č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodovém spoření a zákon č. 399/2012 Sb., o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o pojistném na důchodovém spoření; všechny s účinností od 1. ledna 2013.“ Těmito třemi právními normami, nazývanými společně Velká důchodová reforma, byl do českého důchodového systému především zaveden fondový, příspěvkově definovaný II. pilíř. (Kaše, 2021)

Zapojení do druhého pilíře znamenalo, že povinné pojistné na důchodové pojištění (tj. do I. pilíře) se snížilo o 3 % z vyměřovacího základu. Tato 3 % se následně navýšila o další 2 % a těchto celkových 5 % se ukládalo do penzijního fondu. Vzhledem ke snížení odvodů do povinného systému budou mít účastníci sníženou procentní výměru důchodu z prvního pilíře, konkrétně z 1,5 % na 1,2 % za každý rok, po který přispívají do druhého pilíře. (Krebs & Durdisová, 2015)

Každý pojištěnec, který byl zapojen do obou pilířů, zvýšil své celkové odvody na 30 % oproti původním 28 % v případě, že by byl pouze v prvním pilíři. (Kaše, 2021)

Neschopnost vlády efektivně komunikovat reformu s veřejností a přesvědčit ji o významu vstupu do druhého pilíře se ukázala jako problém. V této situaci se do druhého pilíře přihlásilo celkem 84 tisíc osob, což naznačuje, že navržený způsob důchodového pojištění není prakticky proveditelný. Odborná komise pro důchodovou reformu vytvořila plán ke zrušení důchodového spoření a tento plán předala vládě v roce 2014. Zákon o ukončení důchodového spoření začal platit k 1. lednu 2016, současně se zahájením procesu ukončování druhého pilíře. (Krebs & Durdisová, 2015)

4 Český důchodový systém

4.1 První pilíř

Současný systém důchodového pojištění v České republice je regulován několika právními předpisy. Základním právním dokumentem, který stanovuje nároky na základní povinné důchodové pojištění pro případy stáří, invalidity a úmrtí živitele, je zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, schválený v červnu 1995 s účinností od roku 1996. (MPSV, 2011)

Pravidla pro organizaci a provádění pojištění, povinnosti pojištěných osob, příjemců dávek, zaměstnavatelů a jejich odpovědnost v oblasti pojištění a pojistné na pojištění jsou stanovena v zákoně č. 582/1991 Sb. o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. (Arnoldová, 2012)

Právní úpravu financování obsahuje zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti od 1. ledna 1993. (MPSV, 2011)

Základním prvkem prvního pilíře je povinné důchodové pojištění. Jde o systém průběžný a dávkově definovaný. Tento systém je všestranný a poskytuje zabezpečení všem ekonomicky aktivním jednotlivcům. (MPSV, 2011)

V České republice je uplatňován plně průběžný systém důchodového pojištění. Zaměstnanci a OSVČ, kteří do tohoto systému přispívají, finančně podporují důchody svých spoluobčanů, kteří jsou již v důchodovém věku. Průměrná délka života obyvatel neustále roste. To vede k narůstajícímu počtu osob v důchodovém věku, kteří potřebují důchodovou podporu. Tato situace je dlouhodobě neudržitelná, zvláště pokud se setkají ročníky s nižším počtem ekonomicky aktivních obyvatel s ročníky, které odcházejí do důchodu, což může vyvolat vážný nedostatek finančních prostředků pro výplatu očekávaných penzí. (MPSV, 2024)

Důchodový účet je spíše formálním účtem bez aktivní role. Bez ohledu na to, zda má tento účet záporný nebo kladný zůstatek, neovlivňuje to celkovou sumu vyplacených důchodů získaných z příspěvků na důchodové pojištění. Důchody jsou vypláceny na základě přesně stanovených nároků všech příjemců. (Potůček, 2018)

Důchod se určuje na základě dvou částí: základní výměry a procentní výměry. Základní výměra se stanovuje jako procento průměrné mzdy. Pro rok 2024 je výše této výměry

4 400 Kč měsíčně. Zatímco procentní výměra se vypočítává jako procento výpočtového základu nebo jako procentní podíl důchodu zemřelého. (“Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění”, 1995)

4.1.1 Poplatníci důchodového pojištění

Důchodové pojištění jsou povinni platit tyto poplatníci:

Zaměstnavatelé

Vyměřovací základ zaměstnavatele tvoří částka, která odpovídá celkovému součtu vyměřovacích základů zaměstnanců, kteří se účastní nemocenského pojištění.

Sazba pojistného na důchodové pojištění činí 21,5 %. (MPSV, 2024)

Zaměstnanci

Vyměřovacím základem zaměstnance je celkový součet příjmů, které by podléhaly zdanění v České republice podle zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů. Jako zúčtovaný příjem se považuje jakékoli plnění poskytnuté zaměstnavatelem zaměstnanci, ať už peněžní, nepeněžní nebo ve formě výhod, které jsou zaměstnanci připsány na jeho účet či jsou mu jinak poskytnuty zaměstnavatelem. (“Zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti”, 1992)

Sazba důchodového pojištění je 6,5 % z vyměřovacího základu. (MPSV, 2024)

Osoby samostatně výdělečně činné

Osoby samostatně výdělečně činné musí platit pojistné na důchodové pojištění, pokud jsou zahrnuty do důchodového pojištění podle platných předpisů.

Vyměřovacím základem pro účely pojistného na důchodové pojištění u osob samostatně výdělečně činných je částka, kterou určí tato osoba a která odpovídá nejméně 50 % daňového základu před rokem 2024 a od roku 2024 nejméně 55 % daňového základu. Za daňový základ se pro účely tohoto předpisu považuje částka, která vychází z dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti podle zákona o daních z příjmů. Pokud by tyto příjmy podléhaly zdanění v České republice, byly by předmětem daně z příjmů fyzických osob. (“Zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti”, 1992)

Sazba pojistného je 28 % na důchodové pojištění. (MPSV, 2024)

Osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění

Za dobu dobrovolné účasti na důchodovém pojištění jsou osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění povinny platit pojistné na důchodové pojištění.

Vyměřovacím základem pro pojistné na důchodové pojištění u osoby, která se dobrovolně účastní důchodového pojištění, je částka, kterou si tato osoba určí, ale nikdy není nižší než jedna čtvrtina průměrné mzdy platné v kalendářním roce, ve kterém se platí pojistné na důchodové pojištění. („Zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti”, 1992)

Sazba pojistného je 28 % z vyměřovacího základu (MPSV, 2024)

4.1.2 Typy důchodů

Z důchodového pojištění jsou poskytovány následující typy důchodů: starobní, invalidní, vdovský, vdovecký a sirotčí.

Starobní důchod

Jestliže pojištěnec dosáhl stanoveného věku a získal potřebnou dobu pojištění, má nárok na starobní důchod.

U pojištěnce narozeného před rokem 1938 je důchodový věk u mužů 60 let a u žen v rozmezí 53 až 57 let podle počtu narozených dětí. Pro pojištěnce narozené v období od roku 1936 do roku 1971 je stanoven důchodový věk na základě tabulky přiložené v příloze č. 1. Pro pojištěnce narozené po roce 1971 je stanoven důchodový věk ve výši 65 let.

Doba pojištění před rokem 2010 byla 25 let. V roce 2010 se tato doba zvýšila na 26 let, a každý rok od roku 2010 vzrostla o jeden rok. V roce 2018 dosáhla doba pojištění 34 let. Po roce 2018 stoupla na 35 let.

Základní výše starobního důchodu je 10 % průměrné mzdy. Procentní výměra starobního důchodu se určuje procentuální sazbou z výpočtového základu podle délky pojištění. Minimální výše procentní výměry starobního důchodu činí 770 Kč měsíčně.

V období po roce 2014 se výpočtový základ stanoví z osobního vyměřovacího základu tak, že do částky první redukční hranice se počítá 100 %, z částky nad první redukční hranici do druhé redukční hranice se počítá 26 %, k částce nad druhou redukční hranici se nepřihlíží.

Invalidní důchod

Pojištěnec, který není starší 65 let, má právo na invalidní důchod v případě, že se stane invalidním a má dostatečnou dobu pojištění nebo se stane invalidním v důsledku pracovního úrazu.

Pojištěnec je považován za invalidního, když jeho pracovní schopnost klesne minimálně o 35 %, ale maximálně o 49 %. Tento stav je označován jako invalidita prvního stupně. K poklesu pracovní schopnosti o minimálně 50 %, ale maximálně o 69 % se přiřazuje invalidita druhého stupně. Pokud klesne o minimálně 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně.

Základní výše invalidního důchodu činí 10 % průměrné mzdy měsíčně. Procentní výměra invalidního důchodu za každý celý rok pojištění je pro invalidní důchod prvního stupně 0,5 % výpočtového základu měsíčně, pro invalidní důchod druhého stupně 0,75 % výpočtového základu měsíčně a pro invalidní důchod třetího stupně činí 1,5 % výpočtového základu měsíčně.

Vdovský a vdovecký důchod

Vdova má nárok na vdovský důchod, pokud její manžel byl příjemcem starobního nebo invalidního důchodu, splnil potřebnou dobu pojištění pro nárok na invalidní nebo starobní důchod k datu své smrti, nebo zemřel v důsledku pracovního úrazu.

Vdovec má nárok na vdovecký důchod po manželce, pokud ta splňovala stejné podmínky jako pro vdovský důchod. (“Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění”, 1995)

Vdovský/vdovecký důchod je standardně vyplácen po dobu jednoho roku od úmrtí manžela/manželky. Po uplynutí této lhůty se vyplácí pozůstalostní důchod pouze v určených situacích:

- Pokud pozůstalá osoba pečuje o nezaopatřené dítě nebo o dítě, případně o svého rodiče nebo rodiče zemřelého partnera/partnerky (tj. tchána, tchyni), kteří jsou závislí na jeho/její podpoře.
- Pokud je sám/sama invalidní ve třetím stupni.
- Pokud dosáhne zákonem stanoveného věku. (ČSSZ, 2024)

Základní výše vdovského a vdoveckého důchodu odpovídá 10 % průměrné měsíční mzdy. Procentní výměra vdovského a vdoveckého důchodu odpovídá polovině procentní

výměry starobního důchodu nebo invalidního důchodu za invaliditu třetího stupně, na který měl nebo by měl nárok manžel (manželka) v době svého úmrtí.

Sirotčí důchod

Dítě, které není zaopatřené, má nárok na sirotčí důchod v případě úmrtí jeho rodiče (nebo osvojitele) nebo osoby, která převzala dítě do péče místo rodičů na základě soudního rozhodnutí o svěřeni dítěte do péče jiné osoby.

Základní výše sirotčího důchodu odpovídá 10 % průměrné měsíční mzdy. Procentní výměra sirotčího důchodu činí 40 % procentní výměry starobního důchodu nebo invalidního důchodu za invaliditu třetího stupně, na který měl nebo by měl nárok zemřelý v době své smrti. („Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění“, 1995)

4.1.3 Důvody pro provedení změn v důchodovém systému ČR

Jurečka (2023) uvádí, že Česká republika, stejně jako některé další země, čelí třem hlavním problémům, které negativně ovlivňují důchodový systém. Tyto problémy zahrnují nízkou porodnost a s tím spojené stárnutí populace, nízké odvody, a tedy i nízké důchody pro osoby samostatně výdělečně činné a pracovníky na dohody. K tomu aktuálně přistupuje vysoká míra inflace. Hlavním důvodem pro neodkladnou potřebu důchodové reformy je stárnutí populace. Po roce 2030 se očekává vstup do důchodu silné generace tzv. Husákových dětí, což povede ke ztrátě významné produktivní pracovní síly, která dosud působila na pracovním trhu. Následující generace však nebudou dostatečně početné, aby mohly udržet finanční stabilitu současného důchodového systému.

4.2 Třetí pilíř

Třetí pilíř českého penzijního systému představuje jeden ze způsobů, jak čelit poklesu finančních příjmů v souvislosti s odchodem do důchodu. Tento pilíř obsahuje penzijní připojištění a nově zavedené doplňkové penzijní spoření. Účast v něm je zcela dobrovolná. (MFČR, 2023)

4.2.1 Doplňkové penzijní spoření

Cipra (2015) uvádí, že od roku 2013 prošel celý důchodový systém významnými transformacemi s přijetím souboru zákonů známých jako penzijní reforma (zejména zákony č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, a č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření), to přineslo implementaci třípilířového penzijního systému. Po pozdějším zrušení

zákona o důchodovém spoření se Česká republika vrátila k dvoupilířovému důchodovému systému.

Doplňkové penzijní spoření představuje akumulaci a investování příspěvků účastníka, příspěvků hrazených zaměstnavatelem za účastníka a státních příspěvků do fondů spravovaných penzijními společnostmi. Tato forma spoření slouží k poskytování dávek z doplňkového penzijního spoření s cílem zajistit dodatečný příjem účastníka v době stáří nebo v případě invalidity. („Zákon č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření“, 2011)

Doplňkové penzijní spoření existuje ve dvou podobách: transformované penzijní fondy a účastnické penzijní fondy. Tyto fondy jsou spravovány penzijními společnostmi, které mají svůj majetek přísně oddělen od majetku účastníků. (Cipra, 2015)

4.2.2 Transformované fondy

Transformované fondy jsou vytvořeny z původních penzijních fondů, které byly zrušeny na začátku roku 2013. Možnost spoření do těchto fondů je otevřena všem, kteří měli uzavřenou smlouvu o penzijním připojištění před 1. prosincem 2012. Tato skutečnost znamená, že noví klienti nemají možnost vstoupit do těchto fondů.

Nadále jsou v nich ale zhodnocovány příspěvky klientů, kteří zůstali a posílají své peníze. Klíčovým benefitem těchto fondů je bezpochyby zaručená návratnost investovaných prostředků, státní příspěvky, možnost příspěvku od zaměstnavatele a daňové výhody. (MFČR, 2023)

Transformovaný fond poskytuje záruku tzv. pozitivní nuly. Při výplatě je zaručeno, že účastníci obdrží minimálně částku, kterou během celé doby spoření naspořili, včetně státního příspěvku. (Potůček, 2018)

4.2.3 Účastnické fondy

Účastnické fondy představují nový typ penzijního připojištění. Výše státního příspěvku je shodná jako v transformovaných fondech. Tyto fondy poskytují variabilní úroveň výnosů a rizik, nicméně nezaručují nezáporný investiční výnos (investoři se řídí pravidlem, že investice s vyšším rizikem mohou přinést přijatelný výnos až v delším investičním horizontu).

I když jsou možnosti předčasné výplaty naspořených prostředků omezenější ve srovnání s transformovanými fondy, účastnické fondy nabízejí vhodné možnosti pro realizaci tzv.

předdůchodů. Ty mají za cíl zmírnit negativní dopad zvyšujícího se důchodového věku v prvním pilíři. Nasporené prostředky lze využít k zakoupení komerčního důchodového pojištění u životní pojišťovny, případně je dědit nebo vyplácet formou pozůstalostní penze. (Cipra, 2015)

Připravované změny

Plánuje se zavedení tzv. alternativního účastnického fondu jako nového typu fondu v rámci doplňkového penzijního spoření. Tento fond by měl sloužit jako alternativa k existujícím účastnickým fondům s dynamickou investiční strategií. U alternativního účastnického fondu by měla být flexibilnější poplatková politika a investiční strategie, což by umožnilo penzijním společnostem dynamičtější investice a dosahování vyšších výnosů pro účastníky.

Návrh také zahrnuje opatření k podnícení přechodu z transformovaných fondů, do účastnických fondů prostřednictvím umožnění paralelní účasti v obou systémech. Aktuálně není povolena paralelní účast, což snižuje motivaci účastníků k přesunu finančních prostředků z transformovaných do účastnických fondů. (MFČR, 2023)

4.2.4 Příspěvky účastníka a zaměstnavatele účastníka

Účastníkem může být jediné osoba, která navázala smluvní vztah s penzijní společností ohledně doplňkového penzijního spoření. Doplňkové penzijní spoření začíná platit od data stanoveného ve smlouvě, a toto datum nesmí být dřívější než den uzavření smlouvy o doplňkovém penzijním spoření. Účastník může podepsat pouze jednu smlouvu o doplňkovém penzijním spoření s jednou penzijní společností. („Zákon č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření“, 2011)

Účastník není oprávněn platit příspěvek na doplňkové penzijní spoření současně u více penzijních společností. Výše příspěvku účastníka je určena na základě kalendářního měsíce a musí být minimálně 100 Kč.

Zaměstnavatel může platit příspěvek účastníkovi, pokud s tím účastník souhlasí. Účastník musí písemně informovat penzijní společnost. Zaměstnavatelův příspěvek není zohledněn ve výši státního příspěvku a je osvobozen od daňových plateb do roční částky 50 000 Kč. Z příspěvku zaměstnavatele do tohoto limitu se neplatí sociální pojištění, zdravotní pojištění a daň z příjmu.

4.2.5 Státní příspěvek

Stát podporuje občany ve spoření třemi způsoby: poskytováním státních příspěvků pro účastníka, poskytováním daňových úlev pro účastníka, poskytováním daňových a odvodových úlev zaměstnavatelům účastníků. Státní příspěvek je poskytován účastníkům, kteří pravidelně přispívají částkou ve výši minimálně 300 Kč měsíčně, jak je uvedeno v tabulce č. 2. Výše státních příspěvků a minimální výše úložky účastníka nezbytné pro nárok na státní příspěvek budou v roce 2024 významně upraveny. Podle současného vývoje starobní důchodci přestanou dostávat státní příspěvek na spoření poté, co začnou pobírat starobní penzi. Toto opatření nabude účinnosti od 1. července 2024. (MPSV, 2024)

Tabulka 2: Státní příspěvek dle příspěvku účastníka

Příspěvek účastníka	Státní příspěvek	Státní příspěvek
	od roku 2013	od 1.7.2024
300 Kč	90 Kč	0 Kč
400 Kč	110 Kč	0 Kč
500 Kč	130 Kč	100 Kč
600 Kč	150 Kč	120 Kč
700 Kč	170 Kč	140 Kč
800 Kč	190 Kč	160 Kč
900 Kč	210 Kč	180 Kč
1000 Kč	230 Kč	200 Kč
1100 Kč	230 Kč	220 Kč
1200 Kč	230 Kč	240 Kč
1300 Kč	230 Kč	260 Kč
1400 Kč	230 Kč	280 Kč
1500 Kč	230 Kč	300 Kč
1600 Kč	230 Kč	320 Kč
1700 Kč a více	230 Kč	340 Kč

Zdroj: MFČR 2023, vlastní zpracování

4.2.6 Daňové úlevy

Limit pro daňové odpočty se od roku 2024 zvýšil na 48 000 Kč. Při vkladu ve výši 5 000 Kč měsíčně do 1. července 2024, je dosaženo maximálního využití těchto výhod. Z této částky bude 1000 Kč měsíčně využito k získání maximálního státního příspěvku a zbývajících 4000 Kč měsíčně bude použito na snížení daňového základu o 48 000 Kč ročně. V druhé polovině roku 2024 se částka pro dosažení maximálního využití výhody zvýší na 5 700 Kč měsíčně. Z této částky bude 1700 Kč měsíčně použito na získání maximálního státního příspěvku a zbývajících 4000 Kč měsíčně bude využito na snížení daňového základ. (MFČR, 2023)

4.2.7 Typy dávek

Podle zákona jsou přípustné následující typy dávek v rámci třetího pilíře.

Starobní a invalidní penze na určenou dobu

Důchod je vyplácen buď pravidelně ve stanovené výši nebo ve stanoveném počtu splátek a pokračuje do vyčerpání prostředků účastníka. Pokud je výše minimální splátky 500 Kč, je vyplácena pravidelně alespoň čtyřikrát za rok. Jestliže je splátka nižší, může penzijní společnost omezit počet splátek na jednu ročně.

Jednorázové vyrovnání

Pro nárok na dávku musí účastník dosáhnout věku 60 let a spořit po dobu nejméně 120 kalendářních měsíců. Pokud jsou splněny uvedené podmínky a není mu vyplácena část určených prostředků, účastník má nárok na jednorázové vyrovnání.

Nárok na vyrovnání přísluší také určené osobě, pokud účastník zemřel po dni, kdy mu nárok na dávku vznikl, a dávka mu ještě nebyla vyplacena. Nebo pokud účastník zemřel po obdržení starobní nebo invalidní penze na určenou dobu. V takovém případě má určená osoba nárok na jednorázové vyrovnání ve výši odpovídající dosud nevyplacené části účastnických prostředků. Pokud účastník neurčil osobu, částka se stává součástí dědictví.

Odbytné

Účastník má nárok na odbytné v případě ukončení doplňkového penzijního spoření, pokud spořil po dobu alespoň 24 kalendářních měsíců a nedošlo k převodu jeho prostředků k jiné penzijní společnosti. Dále má nárok na odbytné v případě zrušení účastnického fondu, pokud nedošlo k převodu jeho prostředků do jiného účastnického fondu. Určená

osoba má také nárok na odbytné v případě úmrtí účastníka, jestliže mu nevznikl nárok na dávku. Pokud účastník neurčil konkrétní osobu, odbytné se stává součástí dědictví.

Výše odbytného představuje částku, která je k dispozici účastníkovi smlouvy o doplňkovém penzijním spoření v okamžiku, kdy jsou splněny podmínky ukončení této smlouvy. Tato částka je určena v souladu s dohodou mezi účastníkem a penzijní společností a zahrnuje prostředky odečtené o státní příspěvky.

Úhrada jednorázového pojistného pro doživotní penzi

Při uzavření smlouvy na doživotní penzi musí být výplata důchodu nastavena ve formě pravidelných peněžních platů, které nesmí klesat a musí být vypláceny nepřetržitě alespoň čtyřikrát ročně. Prostřednictvím jednorázového pojistného převádí účastník částku na pojišťovnu, která je následně použita k zajištění pravidelných výplat důchodových dávek.

Úhrada jednorázového pojistného pro penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu

Při uzavření smlouvy na penzi s pevně stanovenou dobou a výší důchodu musí být doba trvání důchodu v dohodnuté výši minimálně tři roky. Účastník předává peněžní částku pojišťovně formou jednorázového pojistného, které je poté využito k zajištění pravidelných důchodových plateb po dobu stanovenou ve smlouvě. („Zákon č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření“, 2011)

4.2.8 Předdůchod

V situaci, kdy má účastník zájem čerpat prostředky z doplňkového penzijního spoření formou předdůchodu, musí splnit následující podmínky. Dosáhnout spořicí doby alespoň 60 kalendářních měsíců pro smlouvy uzavřené do 31.12.2023, od 1.1.2024 je tato doba 120 kalendářních měsíců. Dosáhnout věku, který je alespoň o pět let nižší než věk potřebný pro nárok na starobní důchod, a mít naspořenou částku umožňující měsíční splátku penze ve výši alespoň 30 % průměrné mzdy. Penze musí být vyplácena nepřerušovaně alespoň po dobu dvou let. U žen se pro stanovení důchodového věku postupuje stejně jako u mužů se shodným datem narození. Předdůchod je možné čerpat též u pojišťovny, ke které lze prostředky účastníka převést a sjednat jednorázové pojistné pro vyplácení doživotní penze nebo penze na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu. (MFČR, 2023)

5 Metodika

5.1 Cíl práce

Cílem této práce je porovnat účastnické a transformované fondy dle zvolených kritérií a zhodnotit vliv připravovaných změn v důchodovém systému na fondy doplňkového penzijního spoření. Tato analýza se zaměří na hodnocení fondů v rámci určených kritérií, jako jsou výkonnost, čisté obchodní jmění a další relevantní ukazatele.

5.2 Zdroje dat

Informace v této práci týkající se analýzy a hodnocení penzijních společností a jejich doplňkových penzijních fondů budou čerpány z tiskových materiálů a výročních zpráv jednotlivých společností, statistik a výsledků z období mezi roky 2017 a 2023. Tyto údaje jsou volně dostupné na webových stránkách Asociace penzijních společností ČR a Ministerstva financí ČR. Pro sledování míry inflace v období od roku 2017 do roku 2023 budou použita data dostupná na webových stránkách Českého statistického úřadu.

5.3 Kritéria hodnocení

5.3.1 Hodnocení penzijních společností

Penzijní společnosti budou hodnoceny mezi sebou dle čtyř kritérií. Kritéria jsou následující:

1. **Počet aktivních účastníků:** V jednotlivých penzijních společnostech bude zjišťován počet účastníků rozdělený mezi transformované a účastnické fondy. Data pro tuto analýzu budou brána z období 3. čtvrtletí roku 2023.
2. **Vložené prostředky účastníků:** U každé penzijní společnosti budou sledovány vložené prostředky účastníků zvlášť pro transformované a účastnické fondy. Tato data budou dostupná do 3. čtvrtletí roku 2023.
3. **Počet nabízených fondů:** Penzijní společnosti budou hodnoceny podle počtu nabízených fondů. Zákon vyžaduje, aby penzijní společnosti v rámci účastnických fondů poskytovaly povinný konzervativní fond, ale mohou rovněž nabízet libovolný počet dalších fondů s různými investičními strategiemi. Důležité je poznamenat, že již není možné zakládat nové transformované fondy.
4. **Náklady na správu fondů:** Penzijní společnosti budou porovnávány podle nákladů na správu fondů, které musí účastníci hradit za správu svých fondů.

5.3.2 Zhodnocení fondů

Průměrné zhodnocení se vypočte pomocí geometrického průměru, který je definován jako n-tá odmocnina ze součinu jednotlivých růstových koeficientů ročního zhodnocení.

$$\bar{x}_g = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n x_i} \quad (1)$$

kde: \bar{x}_g průměrné zhodnocení

x_i růstový koeficient zhodnocení v období i

n počet období

Reálné zhodnocení zohledňuje inflační riziko, které souvisí s nebezpečím růstu inflace, to má negativní dopad na reálnou výnosnost investice.

$$1 + i_r = \frac{1 + x_i}{1 + i_{inf}} \quad (2)$$

Kde: i_r reálné zhodnocení

x_i zhodnocení v období i

i_{inf} míra inflace (Hindls et al., 2018)

5.3.3 Riziko fondů

Míru rizika fondů lze stanovit pomocí směrodatné odchylky a variačního koeficientu. Fond s nejnižšími hodnotami bude mít nejmenší míru rizika.

Směrodatnou odchylku lze stanovit dle následujícího vzorce:

$$\sigma = \sqrt{\frac{1}{N} \sum_{i=1}^N (x_i - \bar{x})^2} \quad (3)$$

kde: σ směrodatná odchylka

x_i výnosnost v období i

\bar{x} průměrná výnosnost

N rozsah souboru

Variační koeficient je vhodný pro porovnání rizikovosti investic s odlišnými průměry výnosnosti. Počítá se jako podíl směrodatné odchylky a průměrné výnosnosti.

$$VarK = \frac{\sigma}{\bar{x}} \quad (4)$$

Kde: v_x variační koeficient

σ směrodatná odchylka

\bar{x} průměrná výnosnost (Cipra, 2006)

5.3.4 Vlastní postup vyhodnocení

Penzijní společnosti jsou hodnoceny podle stanovených kritérií, kdy každému kritériu je přiřazeno pořadí od 1 do 9, přičemž 1 představuje nejlepší výkon a 9 nejhorší. Pokud penzijní společnost nesplní nějaké kritérium, není jí přiřazeno žádné pořadí. Hodnoty podle pořadí kritérií jsou poté sečteny a z těchto součtů je vypočten aritmetický průměr. Výsledné pořadí je určeno na základě tohoto průměru, kde nejnižší průměr označuje nejlepší penzijní společnost.

Aritmetický průměr lze stanovit dle následujícího vzorce:

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i \quad (5)$$

Kde: \bar{x} aritmetický průměr

n počet kritérií

x_i hodnota pořadí

6 Analýza fondů a penzijních společností působících na území ČR

6.1 Přehled penzijních společností působících v České republice

V této části budou shrnuty penzijní společnosti působící v České republice v roce 2023. U každé společnosti je uveden kompletní seznam penzijních fondů, které tyto společnosti nabízejí.

Allianz penzijní společnost, a. s.

- Transformovaný fond
- Povinný konzervativní účastnický fond
- Vyvážený účastnický fond
- Dynamický účastnický fond

UNIQA penzijní společnost, a. s.

- Transformovaný fond
- Povinný konzervativní účastnický fond
- Vyvážený účastnický fond
- Dluhopisový účastnický fond
- Akciový účastnický fond

Conseq penzijní společnost, a. s.

- Transformovaný fond
- Povinný konzervativní účastnický fond
- Dluhopisový účastnický fond
- Globální akciový účastnický fond
- Target Bond 35

Česká spořitelna – penzijní společnost, a. s.

- Transformovaný fond
- Povinný konzervativní účastnický fond
- Vyvážený účastnický fond
- Dynamický účastnický fond
- Etický účastnický fond

ČSOB penzijní společnost, a.s.

- Transformovaný fond
- Povinný konzervativní účastnický fond
- Dynamický účastnický fond
- Dynamický zodpovědný účastnický fond
- Vyvážený účastnický fond
- Garantovaný účastnický fond
- Pro penzi účastnický fond

NN penzijní společnost, a. s.

- Transformovaný fond
- Povinný konzervativní účastnický fond
- Vyvážený účastnický fond
- Růstový účastnický fond

KB penzijní společnost, a. s.

- Transformovaný fond
- Povinný konzervativní účastnický fond
- Vyvážený účastnický fond
- Dluhopisový účastnický fond
- Akciový účastnický fond
- Peněžní účastnický fond

Generali penzijní společnost, a. s.

- Transformovaný fond
- Povinný konzervativní účastnický fond
- Dynamický účastnický fond
- Vyvážený účastnický fond
- Spořicí účastnický fond

Rentea penzijní společnost, a. s.

- Povinný konzervativní účastnický fond
- Dluhopisový účastnický fond
- Akciový účastnický fond

6.2 Vývoj počtu společností

V České republice lze pozorovat relativně stabilní počet penzijních společností za posledních deset let. V této oblasti trhu nebyly zaznamenány výrazné změny v počtu penzijních společností. Za tuto dobu vznikla na konci roku 2020 penzijní společnost Rentea a svou činnost zahájila v roce 2021. Po ročním působením dosáhla počtu 40 tisíc klientů a také velmi dobrých výsledků.

V tomto období existovalo několik hlavních hráčů na trhu doplňkového penzijního spoření v ČR, jako jsou Česká spořitelna Penzijní společnost, ČSOB Penzijní společnost, Allianz Penzijní společnost, Generali Penzijní společnost a další. Tyto společnosti si udržovaly své pozice na trhu a nepřicházelo tak k výrazným změnám v počtu aktérů.

Celkově lze tedy říci, že v posledních desetiletích nebyl v České republice pozorován výrazný nárůst ani pokles počtu penzijních společností, a trh zůstal relativně stabilní.

6.3 Vývoj počtu fondů

V průběhu posledních deseti let lze pozorovat značný nárůst počtu penzijních fondů v České republice. Tento trend je způsoben jak rozvojem samotného trhu doplňkového penzijního spoření, tak i růstem zájmu obyvatelstva o tuto formu spoření na důchod. Počet fondů se zvyšuje v souladu s rozšiřováním nabídky penzijních produktů a s rostoucím konkurenčním prostředím na trhu. Dochází tak k většímu výběru možností pro klienty, kteří mohou volit mezi různými typy fondů a investičními strategiemi.

Tento trend naznačuje, že penzijní systém v České republice se rozvíjí a nabízí stále více možností pro občany, kteří chtějí spořit na svůj budoucí důchod. Více penzijních fondů umožňuje klientům lépe přizpůsobit svou investiční strategii svým individuálním potřebám a preferencím.

6.4 Počet aktivních účastníků

Níže uvedená tabulka prezentuje počty účastníků v transformovaných a účastnických fondech ke konci třetího čtvrtletí roku 2024. V současné době je v rámci III. pilíře důchodového systému zapojeno celkem 4 271 938 aktivních účastníků. Celkový počet aktivních účastníků v transformovaných fondech činí 2 506 081, zatímco v účastnických fondech je zapojeno 1 765 857 účastníků.

Tabulka 3: Počet aktivních účastníků v transformovaných a účastnických fondech

Penzijní společnost	Transformované fondy		Účastnické fondy	
	Počet aktivních účastníků	Podíl na trhu v %	Počet aktivních účastníků	Podíl na trhu v %
Allianz PS	304 835	12,16	87 124	4,93
UNIQA PS	204 244	8,15	39 120	2,22
Conseq PS	58 393	2,34	120 461	5,80
ČS PS	434 678	17,34	498 831	28,25
ČSOB PS	354 593	14,15	267 626	15,16
NN PS	206 615	8,24	120 702	6,84
KB PS	266 061	10,62	215 964	12,23
Generali PS	676 662	27,00	369 011	20,89
Rentea PS	-	-	65 018	3,68
Celkem	2 506 081	100,00	1 765 857	100,00

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní zpracování

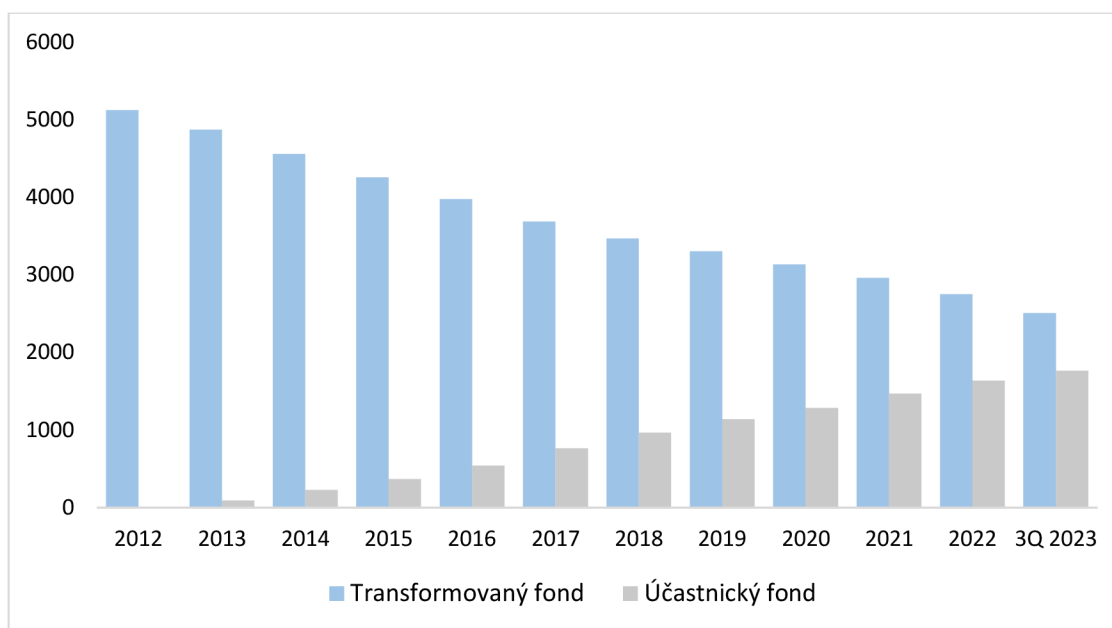
V tabulce č. 3 vidíme, že Generali PS tvoří s 676 662 aktivními účastníky největší podíl na trhu transformovaných fondů. Tento podíl dosahuje výše 27 %. Nejmenší podíl na trhu u transformovaných fondů se 2 % představuje penzijní společnost Conseq, která má pouze 58 393 aktivních účastníků. Rentea PS vznikla v roce 2021, proto nemá v nabídce transformovaný fond, ale pouze účastnické fondy.

V oblasti doplňkového penzijního spoření dosáhla největšího podílu na trhu Česká spořitelna PS s 28 % a 498 831 aktivními účastníky. O necelých 8 % méně má na druhém místě Generali PS. Nejméně aktivních účastníků u účastnických fondů má UNIQA PS, a to 39 120 a 2 % podílu na trhu.

Vývoj počtu účastníků

Z grafu č. 1 je patrné, že počet účastníků se v účastnických fondech každý rok navyšuje. Naopak u transformovaných fondů účastníků ubývá, z důvodu nemožnosti vstupu nových účastníků do transformovaných fondů a přestupu do účastnických fondů.

Graf 1: Vývoj počtu účastníků v letech 2012 – 3Q 2023

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní zpracování

6.5 Vložené prostředky účastníků

V následující tabulce jsou prezentovány příspěvky, které účastníci vkládají do penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření k 3. čtvrtletí 2024.

Tabulka 4: Prostředky účastníků vložené do transformovaných a účastnických fondů

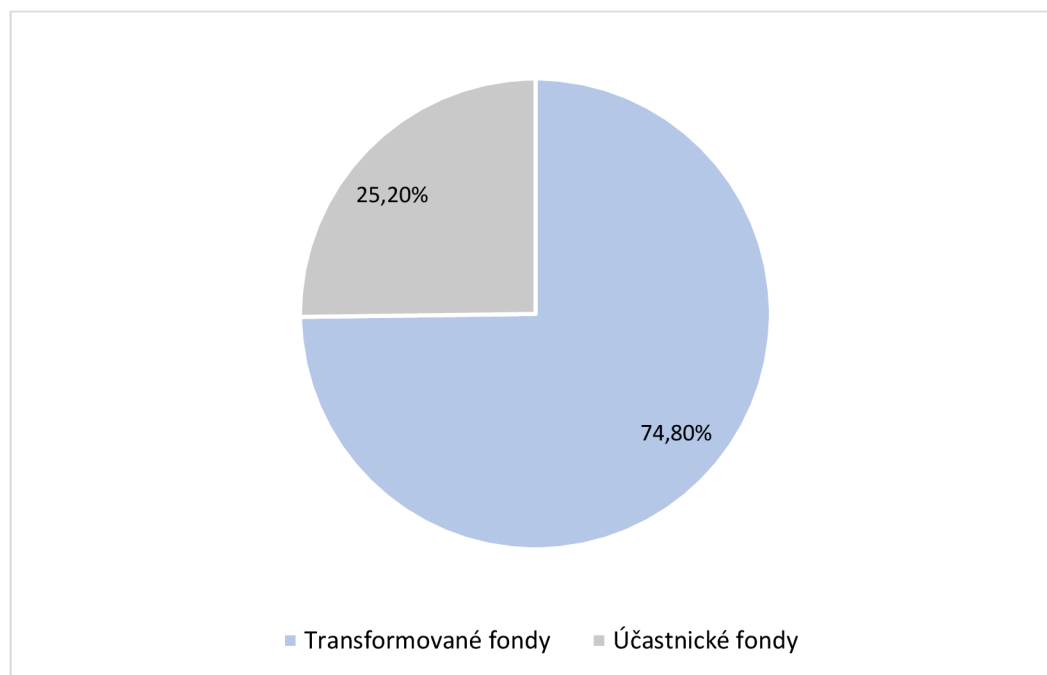
Penzijní společnost	Transformované fondy		Účastnické fondy	
	Prostředky účastníků (v mil. Kč)	Podíl na trhu v %	Prostředky účastníků (v mil. Kč)	Podíl na trhu v %
Allianz PS	53 581	12,15	10 686	7,19
UNIQA PS	44 864	10,17	4 885	3,29
Conseq PS	8 834	2,00	11 980	8,06
ČS PS	78 320	17,75	41 588	27,98
ČSOB PS	51 013	11,56	20 027	13,47
NN PS	40 091	9,09	7 918	5,33
KB PS	53 094	12,03	19 966	13,43
Generali PS	111 374	25,25	26 598	17,89
Rentea PS	-	-	4 996	3,36
Celkem	441 171	100,00	148 643	100,00

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní zpracování

Z tabulky č. 4 lze vyčíst, že transformované fondy spravují víc příspěvků než účastnické fondy. Celkem penzijní společnosti mají ve správě 589 814 milionů Kč. Generali PS drží dominantní pozici na trhu s podílem 25 %. Spravuje nejvyšší hodnotu finančních prostředků v transformovaných fondech, dosahující 111 374 milionů Kč spravovaného majetku. Tento objem představuje celkově největší hodnotu v jednotlivých fondech. Na druhé straně, penzijní společnost Conseq PS má nejnižší podíl na trhu, pouze 2 %, a také nejmenší hodnotu spravovaného majetku v oblasti transformovaných fondů, která činí 8 834 milionů Kč.

Nejvyšší objem obhospodařovaných prostředků účastnických fondů má Česká spořitelna PS s částkou 41 588 milionů Kč a podílem 28 % z celkového množství prostředků. Společnost UNIQA PS má nejmenší podíl na trhu účastnických fondů s příspěvků v hodnotě 4 885 milionů Kč. Těsně za ní následuje společnost Rentea PS se 4 996 miliony Kč prostředků. Oba subjekty mají menší tržní podíly ve výši 3 % ve srovnání s ostatními účastníky.

Graf 2: Podíl fondového kapitálu transformovaných a účastnických fondů

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní zpracování

Graf č. 2 naznačuje, že transformované fondy mají výrazný podíl na trhu ve správě příspěvků. Tento výrazný rozdíl v alokaci prostředků mezi oběma typy fondů je důsledkem nedostatečného využívání možnosti přestupu do účastnických fondů. Na konci 3. čtvrtletí

roku 2024 bylo v transformovaných fondech spravováno 74,8 % z celkového objemu finančních prostředků, zatímco v účastnických fondech se jednalo pouze o 25,2 %.

6.6 Počet nabízených fondů

Následující tabulka č. 5 se bude zabývat srovnáním nabízených fondů penzijních společností. Začínáme s transformovanými fondy, do nichž není aktuálně možné vstoupit. Hodnocení účastnických fondů je rozčleněno do tří kategorií. Povinný konzervativní fond (PKF) investuje výhradně do státních dluhopisů. Vyvážený fond (VF) kombinuje investice do dluhopisů a zčásti do akcií, zatímco dynamický fond (DF) se zaměřuje na akcie a částečně i na dluhopisy. V tabulce je také zahrnut sloupec "Ostatní", který zastupuje další výběr účastnických penzijních fondů.

Tabulka 5: Počet nabízených fondů

Penzijní společnost	TF	PKF	VF	DF	Ostatní	Celkem
Allianz PS	1	1	1	1	-	4
UNIQA PS	1	1	1	1	1	5
Conseq PS	1	1	1	1	1	5
ČS PS	1	1	1	1	1	5
ČSOB PS	1	1	1	2	2	7
NN PS	1	1	1	1	-	4
KB PS	1	1	1	1	2	6
Generali PS	1	1	1	1	1	5
Rentea PS	-	1	1	1	-	3

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní zpracování

V roce 2023 zavádí společnost ČSOB PS nový dynamický odpovědný fond, čímž se stává největším poskytovatelem fondů. Penzijní společnost KB PS má v nabídce o jeden fond méně. Vzhledem k tomu, že společnost Rentea PS byla založena až v roce 2021, nenabízí žádný transformovaný fond a celkově má v nabídce pouze 3 fondy.

6.7 Náklady na správu fondů

Nárok penzijní společnosti na úplatu hrazenou z majetku v účastnickém fondu musí být podle zákona č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření stanoven ve statutu tohoto fondu. Tato úplata se skládá z úplaty za obhospodařování majetku a úplaty za zhodnocení majetku.

Z úplaty jsou hrazeny všechny náklady, které penzijní společnost hradí třetím osobám v souvislosti se svým podnikáním v oblasti doplňkového penzijního spoření, zejména úplata za výkon činnosti depozitáře účastnického fondu a auditora, poplatky hrazené bance nebo náklady na propagaci a reklamu.

V případě povinného konzervativního fondu je maximální výše úplaty za obhospodařování majetku omezena na 0,4 % z průměrné roční hodnoty fondového kapitálu v tomto fondu. Pro ostatní účastnické fondy je tento limit stanoven na 1 %. Co se týče výše úplaty za zhodnocení majetku, v povinném konzervativním fondu je maximálně 10 %, zatímco v ostatních účastnických fondech je to nejvíce 15 %.

Náklady v transformovaných fondech činí 0,8 % ročně za správu fondu a 10 % z výnosů.

Všechny penzijní společnosti u všech druhů fondů využívají maximální hranici zákonných limitů na správu fondů.

6.8 Zhodnocení fondů

6.8.1 Zhodnocení transformovaných fondů

Hodnocení výnosnosti aktiv v transformovaných fondech je analyzováno v období let 2018 až 2022. Během těchto let je vypočtena průměrná výnosnost transformovaného fondu pro každou penzijní společnost, která bude poté porovnávána.

Tabulka 6: Zhodnocení transformovaných fondů v % p. a.

Penzijní společnost	2018	2019	2020	2021	2022	Průměrné zhodnocení
Allianz PS	0,68	0,94	0,66	0,89	1,69	0,97
UNIQA PS	0,92	1,26	0,89	0,51	1,43	1,00
Conseq PS	0,58	1,50	0,38	0,69	4,40	1,50
ČS PS	0,51	1,69	1,00	0,98	2,19	1,27
ČSOB PS	0,76	1,00	0,70	0,40	0,46	0,66
NN PS	0,61	0,95	0,71	0,33	1,07	0,73
KB PS	0,51	0,6	0,36	0,43	1,53	0,69
Generali PS	1,10	1,75	1,31	0,24	1,59	1,20

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní zpracování

Z tabulky č. 6 je patrné, že nejvyšší výnosnost v transformovaných fondech zaznamenala společnost Conseq PS s hodnotou 1,5 % ročně. Na druhém místě se umístila společnost

Česká spořitelna PS s průměrným zhodnocením 1,27 % ročně. Nejmenší výnosnost v tomto odvětví má ČSOB PS, a to 0,66 % ročně.

6.8.2 Zhodnocení účastnických fondů

Každá penzijní společnost je zákonem povinna nabízet povinný konzervativní účastnický fond. Penzijní společnosti mohou dále nabízet libovolný počet dalších fondů, proto pro porovnání v konečném hodnocení použijí dělení na tři druhy: povinný konzervativní fond, vyvážený fond a dynamický fond. Některé penzijní společnosti neposkytují tyto specifické typy fondů. Proto budu vybírat fondy z nabídky konkrétních penzijních společností a zhodnotím je podle jejich charakteristik, zda se jedná o vyvážený nebo dynamický fond. Tyto fondy jsou hodnoceny v letech 2019 až 2023.

Společnost UNIQA PS nenabízí dynamický účastnický fond. Místo toho budu hodnotit akciový účastnický fond. U společnosti Conseq PS bude pro vyvážený fond hodnocen dluhopisový účastnický fond a pro dynamický fond globální akciový účastnický fond. Společnost NN PS má ve své nabídce růstový účastnický fond, který bude hodnocen jako dynamický fond. Mezi dynamické fondy u společnosti KB PS bude zařazen akciový účastnický fond. U společnosti Rentea PS bude pro vyvážený fond hodnocen dluhopisový účastnický fond a pro dynamický fond akciový účastnický fond.

Zhodnocení povinných konzervativních fondů

Povinný konzervativní fond je vhodný pro investory s minimálními zkušenostmi na finančních trzích. Jeho hlavní investice směřují k státním dluhopisům a peněžním nástrojům. Mezi typické investice patří české státní dluhopisy, bankovní vklady a další bezpečné peněžní nástroje. Tento fond snižuje riziko vlastního majetku díky zaměření na aktiva s velmi nízkým rizikem, což je ideální pro investory, kteří usilují o minimalizaci možných ztrát. (Generali, 2024a)

Při pohledu na povinné konzervativní fondy lze v tabulce č. 7 pozorovat, že průměrné zhodnocení se pohybuje v rozmezí 1,45 % p. a. až 2,50 % p. a. Výjimkou je penzijní společnost Rentea PS, která dosáhla průměrného zhodnocení 3,60 % p. a. Díky aktivitě v době příznivých finančních podmínek dosáhla nejlepšího průměrného zhodnocení.

Tabulka 7: Zhodnocení povinných konzervativních fondů v % p. a.

Penzijní společnost	2019	2020	2021	2022	2023	Průměrné zhodnocení
Allianz PS	2,24	1,20	-1,70	3,39	7,16	2,42
UNIQA PS	1,20	0,64	-2,58	2,48	7,40	1,78
Conseq PS	1,47	0,42	-0,25	4,20	6,83	2,50
ČS PS	2,59	1,02	-4,16	-1,82	10,22	1,45
ČSOB PS	1,80	1,54	-4,23	2,07	9,42	2,03
NN PS	1,26	1,36	-3,76	2,25	8,02	1,76
KB PS	1,49	0,77	-2,57	0,96	8,16	1,70
Generali PS	1,44	0,53	-3,44	1,93	8,19	1,66
Rentea PS	-	-	-0,63	3,51	8,10	3,60

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní zpracování

Zhodnocení vyvážených fondů

Vyvážený účastnický fond je vhodný pro investory s určitými zkušenostmi na finančních trzích. Fond kombinuje akciové i dluhopisové cenné papíry a poskytuje vyvážený poměr mezi výnosem a rizikem. Jeho složení je ideální pro investory, kteří jsou si vědomi možného rizika ztráty a jsou ochotni tolerovat dočasné výkyvy majetku ve fondu. (Generali, 2024b)

Tabulka 8: Zhodnocení vyvážených fondů v % p. a.

Penzijní společnost	2019	2020	2021	2022	2023	Průměrné zhodnocení
Allianz PS	9,95	4,55	2,12	-4,60	11,45	4,53
UNIQA PS	11,17	5,19	6,52	-9,31	15,15	5,40
Conseq PS	4,84	1,23	2,02	3,09	8,47	3,90
ČS PS	10,42	4,64	4,62	-4,31	15,47	5,96
ČSOB PS	13,51	4,21	7,62	-8,25	15,86	6,24
NN PS	9,12	2,79	2,50	-7,25	14,61	4,09
KB PS	10,08	2,51	3,67	-8,29	14,33	4,17
Generali PS	10,50	3,13	5,49	-8,37	14,29	4,71
Rentea PS	-	-	0,19	3,15	10,80	4,62

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní zpracování

V tabulce č. 8 vidíme, že většina vyvážených fondů dosahuje výnosnosti mezi 4 % p. a. a 5 % p. a. Nejvyšší průměrné výnosnosti dosáhla penzijní společnost ČSOB PS s 6,24 % p. a. Naopak společnost Conseq PS má nejnižší zhodnocení v oblasti vyvážených fondů, a to 3,90 % p. a.

Zhodnocení dynamických fondů

Dynamický fond je vhodný pro ty, kteří mají zkušenosti s investováním. I přes možné výkyvy hodnot úspor dosahuje co nejvyššího zhodnocení. Tento fond především investuje do akcií a částečně do dluhopisů. (ČS PS, 2024c)

Tabulka 9: Zhodnocení dynamických fondů v % p. a.

Penzijní společnost	2019	2020	2021	2022	2023	Průměrné zhodnocení
Allianz PS	15,77	7,56	10,68	-9,97	16,00	7,56
UNIQA PS	-	14,41	24,46	-21,05	28,92	9,72
Conseq PS	18,96	-3,92	23,40	-13,06	21,94	8,38
ČS PS	18,75	6,14	12,99	-4,81	19,29	10,09
ČSOB PS	26,94	6,51	22,40	-14,65	23,56	11,75
NN PS	17,58	-2,20	21,65	-16,45	31,09	8,91
KB PS	16,42	3,42	12,91	-11,26	16,70	7,08
Generali PS	17,91	5,38	13,07	-11,32	21,41	8,63
Rentea PS	-	-	6,79	-5,15	17,40	5,94

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní zpracování

V tabulce č. 9 je uvedeno, že společnost ČSOB PS dosáhla nejlepšího zhodnocení mezi dynamickými fondy, a to 11,75 % ročně. Na druhém místě ji následuje společnost Česká spořitelna PS s výnosností 10,09 % p. a. a třetí místo obsadila UNIQA PS s hodnotou 9,72 % p. a. Nejhůře si vedla penzijní společnost Rentea PS, která dosáhla průměrného zhodnocení 5,94 % p. a.

Zhodnocení ostatních fondů

Dynamický odpovědný účastnický fond vstoupil na trh v roce 2023 a dosáhl největšího zhodnocení mezi ostatními fondy. Účastnický fond Target bond 35 za 2 roky působení na trhu dosahuje velmi dobrého zhodnocení. V roce 2022 se umístil na prvním místě, a i v roce 2023 si vedl dobře. Srovnání průměrného zhodnocení je obtížné, protože nově vzniklé fondy působily za příznivějších podmínek a mají jiné investiční strategie. Mezi

fondy, které působí po celou dobu, dosahuje nejlepšího průměrného zhodnocení Etický účastnický fond od penzijní společnosti Česká spořitelna.

Tabulka 10: Zhodnocení ostatních fondů v % p. a.

Penzijní společnost	Fond	2019	2020	2021	2022	2023	Průměrné zhodnocení
UNIQA PS	Dluhopisový ÚF	1,38	1,65	-3,10	-1,27	7,40	1,15
Conseq PS	Target Bond 35	-	-	-	5,56	9,76	7,64
ČS PS	Etický ÚF	6,15	3,90	-1,93	-2,56	8,98	2,81
ČSOB PS	Garantovaný ÚF	1,40	1,14	-4,45	1,23	7,33	1,26
	Pro penzi ÚF	-	0,64	3,38	1,63	8,59	3,52
	Dynamický zodpovědný ÚF	-	-	-	-	17,71	17,71
KB PS	Dluhopisový ÚF	2,54	0,91	-4,71	-3,15	10,63	1,10
	Peněžní ÚF	-	0,25	0,73	5,30	6,35	3,12
Generali PS	Spořicí ÚF	3,45	0,86	-3,53	-4,50	9,82	1,09

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní zpracování

6.8.3 Průměrné reálné zhodnocení

Pro získání reálného zhodnocení penzijních fondů je důležité zohlednit i procentuální inflaci v jednotlivých letech. Inflace nám poskytuje informace o skutečné výnosnosti daného penzijního fondu. Je nezbytné, aby penzijní fond dosahoval dostatečné výnosnosti, která přesahuje inflaci, a tím zajišťoval co nejlepší reálné zhodnocení vkladu pro svého držitele.

Tabulka 11: Inflace v letech 2018 – 2023

Rok	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Míra inflace v %	2,1	2,8	3,2	3,8	15,1	10,7

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Průměrné reálné zhodnocení transformovaných fondů lze vyčíst z druhého sloupce tabulky č. 12., která ukazuje, že žádný z transformovaných fondů nedosahuje takových výnosů, aby překonaly míru inflace. Společnost Conseq PS má nejméně ztrátový transformovaný fond s reálným zhodnocením -3,60 % p. a. Transformovaný fond společnosti ČSOB PS má nejvyšší ztrátu v této kategorii s hodnotou -4,40 % p. a.

Tabulka 12: Průměrné reálné zhodnocení fondů % p. a.

Penzijní společnost	Transformovaný fond	Povinný konzervativní fond	Vyvážený fond	Dynamický fond
Allianz PS	-4,10	-4,29	-2,32	0,51
UNIQA PS	-4,07	-4,89	-1,50	2,53
Conseq PS	-3,60	-4,21	-2,91	1,28
ČS PS	-3,82	-5,20	-0,98	2,88
ČSOB PS	-4,40	-4,65	-0,72	4,43
NN PS	-4,33	-4,91	-2,73	1,78
KB PS	-4,37	-4,96	-2,65	0,07
Generali PS	-3,88	-5,00	-2,15	1,51
Rentea PS	-	-3,19	-2,23	-1,00

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní výpočty

V oblasti účastnických fondů se nejhůře dařilo při průměrném reálném zhodnocení povinnému konzervativnímu fondu. Hodnoty fondů společností se pohybovaly v rozmezí od -1,19 % p. a. do -5,20 % p. a. Vyvážený fond dosáhl mírně lepších výsledků, přičemž nejmenší ztráty zaznamenala společnost ČSOB PS s -0,72 % p. a. Nejlepší průměrné reálné hodnocení bylo u dynamických fondů, kde všechny společnosti dosáhly kladných hodnot, s výjimkou společnosti Rentea PS s -1 % p. a. Nejúspěšnější byla společnost ČSOB PS, dosahující reálného zhodnocení 4,43 % p. a.

Ostatní fondy

Jediným fondem s kladným reálným zhodnocením je Dynamický zodpovědný ÚF s 6,33 % p. a. Této hodnoty dosahuje z důvodu ročního působení na trhu v příznivých podmínkách. Zbylé fondy v tabulce č. 13 vykázaly v průměru záporné reálné zhodnocení. Nejhoršího reálného zhodnocení dosáhl Dluhopisový ÚF od KB PS (-5,52 % p. a.) a Spořicí ÚF od Generali PS (-5,53 % p. a.).

Tabulka 13: Průměrné reálné zhodnocení ostatních fondů v % p. a.

Penzijní společnost	Fond	Počet let působení na trhu	Průměrné reálné zhodnocení
UNIQA PS	Dluhopisový ÚF	5	-5,48
Conseq PS	Target Bond 35	2	-4,64
ČS PS	Etický ÚF	5	-3,92
ČSOB PS	Garantovaný ÚF	5	-5,37
	Pro penzi ÚF	4	-4,23
	Dynamický zodpovědný ÚF	1	6,33
KB PS	Dluhopisový ÚF	5	-5,52
	Peněžní ÚF	4	-4,60
Generali PS	Spořicí ÚF	5	-5,53

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní výpočty

6.9 Riziko

6.9.1 Riziko transformovaných fondů

Podle tabulky č. 14 dosahuje nejvyššího rizika společnost Conseq PS s hodnotou směrodatné odchylky 1,49 %. Zbylé penzijní společnosti vykazují riziko nižší jak 0,6 %. Nejméně rizikový je transformovaný fond společnosti ČSOB PS, u kterého se směrodatná odchylka rovná 0,22 %. Za ním následuje společnost NN PS s odchylkou 0,26 %.

Tabulka 14: Riziko transformovaných fondů

Penzijní společnost	Směrodatná odchylka v %	Variační koeficient
Allianz PS	0,38	0,39
UNIQA PS	0,32	0,32
Conseq PS	1,49	0,99
ČS PS	0,59	0,47
ČSOB PS	0,22	0,33
NN PS	0,26	0,35
KB PS	0,43	0,63
Generali PS	0,53	0,44

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní výpočty

U variačního koeficientu podstupují všechny společnosti velmi nízké riziko, žádná společnost nepřesáhla hodnotu 1. Nejvyššího rizika dosáhla společnost Conseq PS s 0,99.

Naopak úplně nejnižší riziko dle variačního koeficientu má společnost UNIQA PS, a to 0,32. Jen o 0,01 se na druhé místo řadí společnost ČSOB PS s koeficientem 0,33.

6.9.2 Riziko účastnických fondů

Riziko účastnických fondů: povinný konzervativní fond, vyvážený fond a dynamický fond

Tabulka 15: Riziko účastnických fondů: povinný konzervativní fond, vyvážený fond a dynamický fond

Penzijní společnost	Povinný konzervativní fond		Vyvážený fond		Dynamický fond	
	Směrodatná odchylka v %	Variační koeficient	Směrodatná odchylka v %	Variační koeficient	Směrodatná odchylka v %	Variační koeficient
Allianz PS	2,89	1,18	5,77	1,23	9,54	1,19
UNIQA PS	3,25	1,78	8,31	1,45	19,62	1,68
Conseq PS	2,63	1,04	2,57	0,65	15,01	1,59
ČS PS	5,91	3,13	6,62	1,07	9,00	0,86
ČSOB PS	4,34	2,05	8,49	1,29	15,50	1,20
NN PS	3,75	2,05	7,33	1,68	17,24	1,67
KB PS	3,50	1,99	7,69	1,73	10,60	1,39
Generali PS	3,74	2,16	7,73	1,54	11,62	1,25
Rentea PS	3,57	0,97	4,47	0,95	9,21	1,45

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní výpočty

Riziko povinných konzervativních fondů je zachyceno v tabulce č 15. Nejmenší směrodatnou odchylku vidíme u společnosti Conseq PS 2,63 %. Druhé nejnižší riziko prokázala společnost Allianz PS s hodnotou 2,89 %. Největšího rizika dosáhla společnost Česká spořitelna PS, jejíž směrodatná odchylka je 5,91 %.

U vyvážených fondů opět první místo obsadila Conseq PS s hodnotou směrodatné odchylky 2,57 %. Následuje ji společnost Rentea PS se směrodatnou odchylkou 4,47 %. Společnost ČSOB PS se směrodatnou odchylkou 8,49 % se řadí na poslední místo a je nejvíce riziková.

Společnosti ČS PS a Rentea PS jsou nejméně rizikové v oblasti dynamických fondů. Jejich směrodatné odchylky dosahují hodnot 9,00 % a 9,21 %. Nejvíce rizikový je pak fond od společnosti UNIQA PS s hodnotou 19,62 %.

Při použití variačního koeficientu k hodnocení rizika fondů se v oblasti povinných konzervativních fondů umístila na prvním místě společnost Rentea PS s 0,97. Následují ji společnosti Conseq PS a Allianz PS s hodnotami 1,04 a 1,18. S koeficientem 3,13 má nejvíce rizikový povinný konzervativní fond společnosti Česká spořitelna PS.

Nejvyšší míru rizika u vyvážených fondů zaznamenala penzijní společnost KB PS s variačním koeficientem 1,73. Naopak nejnižší míru rizika vykazuje společnost Conseq PS s 0,65. Těsně za ní následuje společnost Rentea PS s hodnotou 0,95.

Penzijní společnost ČS PS v oblasti dynamických fondů se vyznačuje nejnižším rizikem přepočteným na jednotku výnosu, které je vyjádřeno variačním koeficientem 0,86. Naopak, společnost UNIQA PS má nejvyšší míru rizika s hodnotou variačního koeficientu 1,68. Druhé nejvyšší riziko má společnost NN PS, která je o pouhých 0,01 nižší než společnost s nejvyšším rizikem.

Riziko ostatních fondů

Tabulka 16: Riziko ostatních fondů

Penzijní společnost	Fond	Směrodatná odchylka v %	Variační koeficient
UNIQA PS	Dluhopisový ÚF	3,56	2,93
Conseq PS	Target Bond 35	2,10	0,27
ČS PS	Etický ÚF	4,51	1,55
ČSOB PS	Garantovaný ÚF	3,73	2,80
	Pro penzi ÚF	2,74	0,77
KB PS	Dluhopisový ÚF	5,38	4,32
	Peněžní ÚF	2,41	0,76
Generali PS	Spořicí ÚF	5,18	4,25

Zdroj: Asociace penzijních společností, vlastní výpočty

V tabulce č. 16 je patrné, že fond Target bond 35 je nejméně rizikový. Vykazuje nejnižší hodnoty jak ve směrodatné odchylce (2,10 %), tak i ve variačním koeficientu (0,27). Těsně za ním se nachází Peněžní účastnický fond. Mezi nejvíce rizikové patří spořicí účastnický fond Generali PS a Dluhopisový fond KB PS, které mají hodnotu směrodatné odchylky 5,18 % a 5,38 %. Dynamický odpovědný účastnický fond od penzijní společnosti ČSOB není zahrnut v tabulce, protože je na trhu pouze rok.

6.10 Vyhodnocení penzijních společností

Tabulka 17: Vyhodnocení penzijních společností

Penzijní společnost		Allianz PS	UNIQA PS	Conseq PS	ČS PS	ČSOB PS	NN PS	KB PS	Generali PS	Rentea PS
Prostředky účastníků	TF	3	6	8	2	5	7	4	1	-
	ÚF	6	9	5	1	3	7	4	2	8
Počet nabízených fondů		4	3	3	3	1	4	2	3	5
Průměrné reálné zhodnocení	TF	5	4	1	2	8	6	7	3	-
	PKF	3	5	2	9	4	6	7	8	1
	VF	6	3	9	2	1	8	7	4	5
	DF	7	3	6	2	1	4	8	5	9
Směrodatná odchylka	TF	4	3	8	7	1	2	5	6	-
	PKF	2	3	1	9	8	7	4	6	5
	VF	3	8	1	4	9	5	6	7	2
	DF	3	9	6	1	7	8	4	5	2
Součet		46	56	50	42	48	64	58	50	37
Průměr		4,18	5,09	4,55	3,82	4,36	5,82	5,27	4,55	4,63
Pořadí		2	7	4-5	1	3	9	8	4-5	6

Zdroj: vlastní zpracování

Česká spořitelna – penzijní společnost sice v hodnocení povinného konzervativního fondu dosahuje nejhoršího výsledku. Ale i přesto se umístila na prvním místě. Je to signál, že i přes určité nedostatky v jedné oblasti, má tato společnost schopnost konkurovat a poskytovat hodnotné penzijní služby. Na druhou stranu dynamický účastnický fond vykazuje vynikající výsledky, a to je důležité kritérium při volbě investiční strategie. Její pozici na trhu odůvodňuje velkým zájmem investorů a patří mezi společnosti s nejvyšším počtem klientů, což svědčí o její popularitě a atraktivitě pro investory.

Druhé místo obsadila Allianz penzijní společnost. Ve většině sledovaných kritérií se pohybovala okolo 3 a 4 bodů, což naznačuje stabilní výkonnost. I přesto, že je o ni menší zájem u účastnických fondů, další hodnocení není vůbec špatné. Je zajímavé pozorovat, že i přes mírně nižší hodnocení v dynamických fondech se Allianz ani jednou neumístila na posledním místě. Je důležité zdůraznit, že z hlediska rizika patří fondy této společnosti mezi ty bezpečné, což je faktor, který může být pro některé investory velmi důležitý.

ČSOB penzijní společnost dosáhla v oblasti doplňkového penzijního spoření třetího nejlepšího hodnocení podle zvolených kritérií. Ve čtyřech kategoriích se umístila na prvním místě, což jí zajistilo silné postavení na trhu. Nicméně, i přes toto úspěšné postavení mají

její účastnické fondy pověst rizikových, přičemž vyvážený účastnický fond se umístil na poslední příčce mezi vyváženými fondy.

Navzdory průměrnému hodnocení průměrného reálného zhodnocení a rizikovosti fondů se Generali penzijní společnost dočkala nečekaného zájmu. V počtu účastníků si drží stejně významnou pozici jako ČS PS a sdílí s ní první místo v tomto odvětví. Tento zvýšený zájem vedl k tomu, že se Generali i přes průměrné hodnocení umístila na čtvrtém až pátém místě.

Penzijní společnost Conseq si získala pozornost díky vynikajícímu hodnocení v oblasti povinných konzervativních fondů, což je skvělým výsledkem v porovnání s ČS PS. Dynamické fondy nedopadly úplně nejhůře, ale nejsou na tom tak dobře jak ostatní fondy. Díky velmi nízkému zájmu u transformovaných fondů a o něco většímu, ale stále malému zájmu o účastnické fondy se Conseq penzijní společnost umístila na čtvrtém až pátém místě.

Na šestém místě se umístila Rentea, nejmladší penzijní společnost na trhu. Tato společnost nespravuje transformovaný fond. Na druhou stranu, ve své nabídce účastnických fondů dosahuje Rentea vysokého hodnocení. Vyvážené a dynamické fondy se řadí mezi druhé nejméně rizikové z hlediska směrodatné odchylky. Dokonce i povinný konzervativní fond dosáhl nejvyššího zhodnocení ve srovnání se všemi ostatními.

UNIQA penzijní společnost se umístila na sedmém místě. Její výrazné riziko v dynamických účastnických fondech je patrné z vysoké hodnoty směrodatné odchylky. Naopak, transformovaný fond dosáhl vynikajícího hodnocení, kde hodnota rizika je velmi nízká.

KB penzijní společnost, navzdory rozsáhlé nabídce fondů, nedosáhla úplně očekávaných výsledků. Téměř ve všech oblastech vykazuje hodnoty pod průměrem. Nicméně, tento fakt neodradil potenciální účastníky, kteří stále projevují vysoký zájem o tuto společnost, která obsadila osmé místo.

Na posledním místě se umístila penzijní společnost NN. Přestože vykazuje velmi nízké riziko ve svém transformovaném fondu, ostatní aspekty nedosáhly dostatečně vysokých hodnot pro lepší umístění. Důležité je zdůraznit, že žádné jednotlivé kritérium této společnosti nebylo na posledním místě.

7 Závěr

Český důchodový systém od svého vzniku prošel mnoha změnami, ale nejvýraznější změnu přinesla tzv. velká důchodová reforma, kdy došlo k transformování penzijních fondů na penzijní společnosti. Na českém penzijním trhu momentálně působí celkem devět penzijních společností, které poskytují dobrovolné důchodové spoření. Osm z těchto společností spravuje jak účastnické, tak transformované fondy. Rentea PS je devátou a nejmladší společností, která vznikla až v roce 2021 po zrušení transformovaných fondů, a proto se specializuje výhradně na správu účastnických fondů. Penzijní společnost Generali eviduje nejvyšší počet účastníků a největší množství spravovaných prostředků v transformovaných fondech. Česká spořitelna PS patří mezi klíčové penzijní společnosti ve správě účastnických fondů, to dokládá vysoký počet aktivních účastníků a rozsah spravovaných finančních prostředků.

Kromě analýzy počtu účastníků a spravovaných prostředků byly penzijní společnosti posuzovány i podle počtu dostupných fondů, výnosnosti, reálného zhodnocení fondů a míry rizika fondů.

Na základě výpočtů reálného zhodnocení fondů se v horizontu pěti let nedaří překonávat inflaci jak transformovaným fondům, tak i povinným konzervativním a vyváženým fondům. V oblasti dynamických fondů výši inflace nepřekonal pouze fond od společnosti Rentea PS. Ostatní dynamické fondy dokázaly dosáhnout kladného reálného zhodnocení. Nejvyšší hodnoty dosáhl dynamický fond od penzijní společnosti České spořitelny. To ukazuje na potenciál dynamických fondů přinášet dlouhodobě pozitivní výnosy a chránit investice proti inflaci.

Pokud jde o riziko, dynamické fondy se obecně považují za nejrizikovější, a to zejména fond od penzijní společnosti UNIQA, který má nejvyšší rizikový profil. Naopak mezi méně rizikové patří povinně konzervativní fondy, zatímco vyvážené fondy se nacházejí mezi dynamickými a povinně konzervativními fondy. Transformované fondy jsou hodnoceny jako nejméně rizikové a nejmenšího rizika dosahuje fond penzijní společnosti UNIQA.

V závěru analýzy bylo provedeno hodnocení nejlepší penzijní společnosti. Na první příčce se umístila penzijní společnost České spořitelny, která dosáhla nejlepšího hodnocení v počtu aktivních účastníků. Druhé místo obsadila Allianz PS, následovaná penzijní společností ČSOB, která dominuje v počtu nabízených fondů.

V roce 2024 dojde v doplňkovém penzijním spoření k několika konkrétními změnám. Mezi tyto změny patří například upravené daňové podmínky, změny ve výši státních příspěvků a zrušení státního příspěvku pro starobní důchodce.

Tyto změny budou mít významný vliv na fondy doplňkového penzijního spoření. Zvýšení limitu pro daňové odpočty umožní účastníkům spořit vyšší částky s výhodami daňových úlev. Tato zvýšená flexibilita při investování do fondu a získávání daňových výhod by mohla vést k nárůstu zájmu o doplňkové penzijní spoření a k většímu zájmu o tyto fondy.

Zvýšení minimální hranice pro získání státního příspěvku představuje motivaci pro jednotlivce, aby své finanční úspory v penzijních fondech zvýšili a měli nárok na tento příspěvek. Zvýšení maximálního příspěvku naopak umožní účastníkům spořit více finančních prostředků do svých penzijních fondů, což může vést k vyšším výnosům a lepší finanční stabilitě v důchodovém věku.

Zrušení státního příspěvku pro příjemce starobních důchodů v penzijním připojištění má za cíl redukovat státní výdaje, které jsou spojeny s poskytováním podpory z důchodového spoření. Starobní důchodci by měli být schopni se finančně zajistit na stáří již v průběhu své aktivní pracovní kariéry. Když se stane účastník příjemcem starobního důchodu, tvorba úspor na důchodový věk se státní podporou ztrácí svůj smysl a efektivitu.

Na závěr je důležité uvést, že demografický trend v České republice není příznivý, což následně ovlivňuje situaci v důchodovém systému. Proto je nezbytné, aby jednotlivci nekladli výhradní důvěru pouze do prvního pilíře důchodového systému. Je vhodné, aby lidé co nejdříve začali využívat možnosti doplňkového penzijního spoření, aby tak měli v důchodovém věku lepší finanční zajištění.

8 Summary

The aim of this thesis is to compare participatory and transformed funds and to assess the impact of the upcoming changes in the pension system. The main part of the thesis deals with the pension system from its beginning to the upcoming changes, including state pensions and supplementary savings. The research focuses on the performance of the funds and the risks associated with their investment portfolios. The funds are analysed according to selected criteria such as performance or riskiness of the funds. These data are drawn from the website of the Association of Pension Companies of the Czech Republic. The results of the study provide useful information for individuals and institutions to better understand supplementary pension savings in the Czech Republic and contribute to the creation of a more stable pension system. It leads to a discussion on the efficiency, sustainability, and equity of the country's pension system.

Key words: pension system, pension savings, pension companies, pension funds, supplementary pension funds

9 Zdroje

Arnoldová, A. (2012). *Sociální zabezpečení I: sociální zabezpečení v České republice, lékařská posudková služba, pojistné, systémy sociálního zabezpečení*. Grada.

Bezdek, V. (2000). PENZIJNÍ SYSTÉMY OBECNĚ I V KONTEXTU ČESKÉ EKONOMIKY (SOUČASNÝ STAV A POTŘEBA REFOREM), 62. https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/en/economic-research/galleries/research_publications/mp_wp/download/vp2500.pdf

Cipra, T. (2006). *Finanční a pojistné vzorce*. Grada.

Cipra, T. (2015). *Praktický průvodce finanční a pojistnou matematikou* (Vydání III., v Ekopressu II). Ekopress.

ČS PS. (2024). *Česká spořitelna - penzijní společnost*. Retrieved February 12, 2024, from <https://www.csps.cz/cs/jak-sporit/dynamicky-fond>

ČSSZ. (2004). 80 let sociálního pojištění, 46. https://www.cssz.cz/documents/20143/99569/2004_publicace_80letSP.pdf/af9016aa-c859-9592-8621-b35e125d7e61

ČSSZ. (2024). *Vdovský/vdovecký důchod*. <https://www.cssz.cz/vdovsky-vdovecky- Duchod>

Dobešová, D. (2006). *Důchodový systém v ČR*. In *Důchodový systém v ČR* (pp. 27-36). Národohospodářský obzor. <https://is.muni.cz/do/econ/soubory/aktivity/obzor/6182612/7667845/04Dobesova.pdf>

Generali. (2024). *Generali penzijní společnost PKF*. Retrieved February 12, 2024, from <https://www.generalipenze.cz/mam-sporeni/doplnekove-penzijni-sporeni/prehled-fondu-a-sporicich-programu/povinny-konzervativni-fond>

Generali. (2024). *Generali penzijní společnost VF*. Retrieved February 12, 2024, from <https://www.generalipenze.cz/mam-sporeni/doplnekove-penzijni-sporeni/prehled-fondu-a-sporicich-programu/vyvazeny-ucastnický-fond>

Hindls, R., Arltová, M., Hronová, S., Malá, I., Marek, L., Pecáková, I., & Řezanková, H. (2018). *Statistika v ekonomii*. Professional Publishing.

Hrdý, M. (2021). VÝVOJ DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ NA ÚZEMÍ DNEŠNÍ ČR OD POČÁTKU 20. STOLETÍ PO SOUČASNOST. In (pp. 147-162). karolinum. https://karolinum.cz/data/clanek/9731/lurid_67_4_0147.pdf

Kaše, M. (2021). *Výbrané aspekty důchodové reformy v České republice*. Grada Publishing.

Krebs, V., & Durdisová, J. (2015). *Sociální politika* (6. vydání). Codex Bohemia.

MFČR. (2023). *Souhrnné informace ke III. pilíři penzijního systému - Penzijní připojištění pro účastníky transformovaných fondů a doplňkové penzijní spoření*. <https://www.mfcr.cz/cs/financni-trh/soukrome-penzijni-systemy/iii-pilir-doplnekove-penzijni-sporeni-a-p/zakladni-informace>

- MFČR. (2023). Vyšší státní podpora pro individuální spoření na stáří. <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2023/vyssi-statni-podpora-pro-individualni-sp-51620>
- MFČR. (2023). Základní informace. <https://www.mfcr.cz/cs/financni-trh/soukrome-penzijni-systemy/iii-pilir-doplnekove-penzijni-sporeni-a-p/zakladni-informace>
- MPSV. (2011). Český důchodový systém. *Ministerstvo práce a sociálních věcí*, 27. <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225485/Analyza.pdf/69192386-f6b6-c780-e2ac-62e16e63cd3f>
- MPSV. (2024). Reforma důchodového systému. <https://www.mpsv.cz/duchodova-reforma>
- MPSV. (2024). Sociální pojištění v roce 2024. <https://www.mpsv.cz/socialni-pojisteni>
- MPSV. (2024). Základní informace o III. pilíři - Shrnutí. *Ministerstvo práce a sociálních věcí*, 12. https://www.mpsv.cz/documents/20142/968647/Treti_pilir__uvodni_pilir_-_podklady.pdf/683dcc60-81a7-e9ab-af49-b0b8af633f01
- Potůček, M. (2018). *České důchody*. Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum.
- Tröster, P. (2010). *Právo sociálního zabezpečení* (5., přeprac. a aktualiz. vyd). C.H. Beck.
- Vostatek, J. (2016). *Penzijní teorie a politika*. C.H. Beck.
- Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění (1995).
- Zákon č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření (2011).
- Zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (1992).

10 Seznam tabulek

Tabulka 1: Typologie základních sociálních modelů.....	8
Tabulka 2: Státní příspěvek dle příspěvku účastníka.....	21
Tabulka 3: Počet aktivních účastníků v transformovaných a účastnických fondech.....	30
Tabulka 4: Prostředky účastníků vložené do transformovaných a účastnických fondů	31
Tabulka 5: Počet nabízených fondů.....	33
Tabulka 6: Zhodnocení transformovaných fondů v % p. a.	34
Tabulka 7: Zhodnocení povinných konzervativních fondů v % p. a.	35
Tabulka 8: Zhodnocení vyvážených fondů v % p. a.	36
Tabulka 9: Zhodnocení dynamických fondů v % p. a.	37
Tabulka 10: Zhodnocení ostatních fondů v % p. a.	38
Tabulka 11: Inflace v letech 2018 – 2023.....	38
Tabulka 12: Průměrné reálné zhodnocení fondů % p. a.	39
Tabulka 13: Průměrné reálné zhodnocení ostatních fondů v % p. a.....	40
Tabulka 14: Riziko transformovaných fondů.....	40
Tabulka 15: Riziko účastnických fondů: povinný konzervativní fond, vyvážený fond a dynamický fond	41
Tabulka 16: Riziko ostatních fondů.....	42
Tabulka 17: Vyhodnocení penzijních společností.....	43

11 Seznam grafů

Graf 1: Vývoj počtu účastníků v letech 2012 – 3Q 2023.....	31
Graf 2: Podíl fondového kapitálu transformovaných a účastnických fondů	32

12 Seznam příloh

Příloha 1: Důchodový věk pojištěnců narozených v letech 1936 – 1971

13 Přílohy

Příloha 1: Důchodový věk pojištěnců narozených v letech 1936 – 1971

Rok narození	Důchodový věk činí u					
	Mužů	Žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1936	60r+2m	57r	56r	55r	54r	53r
1937	60r+4m	57r	56r	55r	54r	53r
1938	60r+6m	57r	56r	55r	54r	53r
1939	60r+8m	57r+4m	56r	55r	54r	53r
1940	60r+10m	57r+8m	56r+4m	55r	54r	53r
1941	61r	58r	56r+8m	55r+4m	54r	53r
1942	61r+2m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m	53r
1943	61r+4m	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m	53r+4m
1944	61r+6m	59r	57r+8m	56r+4m	55r	53r+8m
1945	61r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m	54r
1946	61r+10m	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m
1947	62r+	60r	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m
1948	62r+2m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m	55r
1949	62r+4m	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m
1950	62r+6m	61r	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m
1951	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m	56r
1952	62r+10m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m
1953	63r	62r	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m
1954	63r+2m	62r+4m	61r	59r+8m	58r+4m	57r
1955	63r+4m	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m
1956	63r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m
1957	63r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+4m	58r
1958	63r+10m	63r+10m	62r+8m	61r+2m	59r+8m	58r+4m
1959	64r	64r	63r+2m	61r+8m	60r+2m	58r+8m
1960	64r+2m	64r+2m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+2m
1961	64r+4m	64r+4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r+6m	64r+6m	64r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r+8m	64r+8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r+10m	64r+10m	64r+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1965	65r	65r	65r	64r+8m	63r+2m	61r+8m
1966	65r	65r	65r	65r	63r+8m	62r+2m
1967	65r	65r	65r	65r	64r+2m	62r+8m
1968	65r	65r	65r	65r	64r+8m	63r+2m
1969	65r	65r	65r	65r	65r	63r+8m
1970	65r	65r	65r	65r	65r	64r+2m
1971	65r	65r	65r	65r	65r	64r+8m

Zdroj: ČSSZ, vlastní zpracování